

Ιστορία της τοπικής κοινότητας Άνω Καλλινίκης

*Πτυχιακή εργασία του φοιτητή: Τσομπανόπουλου
Εζαρχου
Α.Ε.Μ.: 4981*

1η Βαθμολογήτρια: Ηλιάδου -Τάχου Σοφία

2η Βαθμολογήτρια: Γρίβα Ελένη

2022-2023

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη:	3
Λέξεις κλειδιά:.....	3
Abstract:	3
Key words:	3
Σκοπός της παρούσας εργασίας:	4
Εισαγωγή:.....	4
Ιστορική αναδρομή:	5
Περίοδος Α΄: Εγκατάσταση των κατοίκων στο χωριό- Βαλκανικοί πόλεμοι (Άγνωστο- 1913):	5
Περίοδος Β΄: Α΄ Π.Π.- Μικρασιατική καταστροφή (1914-1922):.....	5
Περίοδος Γ΄: Προσφυγική αποκατάσταση- Μεσοπόλεμος (1923-1940):.....	6
Περίοδος Δ΄: Β΄ Π.Π. (1941-1944):	7
Περίοδος Ε΄: Εμφύλιος πόλεμος (1946-1949):	8
Περίοδος ΣΤ΄: (1950-1966):	8
Περίοδος Ζ΄: Επταετία (1967-1974):	8
Περίοδος Η΄: Μεταπολίτευση και εξής:	8
Έρευνα.....	9
Μέσο υλοποίησης της έρευνας:	9
Το δείγμα:.....	9
Ανάλυση	10
Συμπερασματικά	15
Παράρτημα1: Απογραφές:.....	16
Παράρτημα2: Συνεντεύξεις:.....	16
Συνέντευξη 1:	16
Συνέντευξη 2:	20
Συνέντευξη 3:	23
Συνέντευξη 4-5:	27
Συνέντευξη 6:	30
Συνέντευξη 7:	31
Συνέντευξη 8:.....	37
Συνέντευξη Α.....	41
Βιβλιογραφία:	45

Θεοφάνια στην Άνω Καλλινίκη. Δεκαετία 1950

Περίληψη:

Η παρούσα διατριβή ασχολείται με την ιστορία δύο τοπικών κοινοτήτων της Φλώρινας, της Άνω και της Κάτω Καλλινίκης. Οι δύο αυτές τοπικές κοινότητες φαίνεται να έχουν πολλά πράγματα να μας αφηγηθούν σχετικά με την ζωή των κατοίκων τους και τα διάφορα συμβάντα που φαίνεται να έχουν σημαδέψει αυτούς αλλά και τους προγόνους τους. Η διαλεύκανση όλων αυτών γίνεται μέσα από την έρευνα στα διάφορα τοπικά αρχεία που υπάρχουν αλλά και με τις ημιδομημένες συνεντεύξεις οι οποίες ελήφθησαν από διάφορα μέλη των κοινοτήτων. Αυτό που προκύπτει είναι το γεγονός ότι πολλές διηγήσεις φαίνεται να είναι αντιφατικές μεταξύ τους ενώ άλλες φαίνεται να συμφωνούν για διάφορους λόγους οι οποίοι θα αναλυθούν πιο κάτω.

Λέξεις κλειδιά:

Άνω Καλλινίκη, Κάτω Καλλινίκη, Ημιδομημένη συνέντευξη, Α' Π.Π., Β' Π.Π., Ελληνικός εμφύλιος πόλεμος, δικτατορία, Χούντα.

Abstract:

This thesis deals with the history of two local communities of Florina, which they named Ano and Kato Kalliniki. These two local communities seem to really have a lot to narrate about the lives of their inhabitants and the various events that seem to have marked them and their ancestors. The elucidation of all this is done through research in the various local records that exists, and also through the semi-structured interviews that were conducted with various members of the above-mentioned communities. What emerges, is the fact that many narratives seem to be contradictory to each other while others seem to agree with each other for various reasons which will be analyzed below.

Key words:

Ano Kalliniki, Kato Kalliniki, semi structured interview, 1st W.W., 2nd W.W. Greek civil war, dictatorship, junta.

Σκοπός της παρούσας εργασίας:

Οι τοπικές κοινότητες Άνω και Κάτω Καλλινίκης υφίστανται από παλιά στην περιοχή δημιουργώντας θρύλους και παραμύθια τα οποία διηγούνται οι γηραιότεροι εξάπτοντας την περιέργεια και το ενδιαφέρον των μικρών παιδιών. Αυτά τα παιδιά μεγαλώνοντας καταλήγουν να τα αμφισβητούν και τελικά να τα διηγούνται ως παππούδες και γιαγιάδες στις επόμενες γενιές. Ωστόσο δεν συναντάται έντονη η δράση πολιτιστικών συλλόγων ή άλλων οργανώσεων με σκοπό την διατήρηση της ιστορίας του τόπου μας με απόρροια να μην είναι γνωστό το όριο μεταξύ θρύλου και ιστορίας. Με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται ερωτήματα σχετικά με την ιστορικότητα των οικισμών αλλά και με την ύπαρξη τους στο βάθος του παρελθόντος χρόνου. Η παρούσα εργασία λοιπόν, στοχεύει ακριβώς στην δημιουργία αυτής της αδρής και ευαίσθητης γραμμής η οποία καλείται να διαχωρίσει τυχόν λαϊκά παραμύθια από το οποιοδήποτε ιστορικό γεγονός, στο επίπεδο βέβαια, που είναι αυτό επιτρεπτό από τις συνθήκες και τις απόψεις της πλειοψηφίας των γηραιότερων κατοίκων των δύο οικισμών μέσα από διάφορες συγκρίσεις μεταξύ τους, αλλά και με την βιβλιογραφία η οποία έρχεται για να συμπληρώσει τα όποια κενά ή αντιφάσεις δημιουργούνται μεταξύ ορθής ή μη μνήμης και διαφόρων συμφερόντων που πιθανόν να εμπλέκονται στις διηγήσεις.

Εισαγωγή:

Εθνική εορτή στην Άνω Καλλινίκη. Δεκ. 1960

Το χωριό Άνω και Κάτω Καλλινίκη βρίσκονται στα Βορειοδυτικά σύνορα της χώρας μας με την Βόρειο Μακεδονία και σε απόσταση περίπου 10 χλμ. από αυτά. Από το 2011 η κοινότητα μας υπάγεται στον Δήμο της Φλώρινας ενώ ωστόσο ανήκαν στον Δήμο Κάτω Κλεινών. Συνορεύουν με πολλές άλλες κοινότητες του ίδιου δήμου όπως στα Βόρεια με την Νίκη και τον Νέο Καύκασο στα ανατολικά με την Μαρίνα, τον Παπαγιάννη και το Αρμενοχώρι. Ακόμη στα Νότια με τη πόλη της Φλώρινας και τη κοινότητα Πρώτης ενώ στα Δυτικά με αυτές της Κλαδορράχης, του Πολυπλατάνου και των Κάτω Κλεινών.

Η Άνω Καλλινίκη κατοικείται από περίπου 300 άτομα και σε αυτήν λειτουργούν νηπιαγωγείο και δημοτικό σχολείο. Επίσης στο χωριό μας εδρεύουν δύο σύλλογοι, ο Πολιτιστικός σύλλογος Άνω Καλλινίκης «Ο Προφήτης Ηλίας» ο οποίος ιδρύθηκε το 2014 και τον αθλητικό σύλλογο «Ελλάς» ο οποίος ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1961. Η κύρια ασχολία των κατοίκων έχει να κάνει με τη γεωργία και τη κτηνοτροφία, ενώ η γειτνίαση με την πόλη της Φλώρινας (10 χλμ.), βοηθά πολύ στην επαγγελματική σταδιοδρομία πολλών κατοίκων του χωριού.

Στο χωριό υπάρχουν δύο κτίρια τα οποία έχουν λειτουργήσει ως νηπιαγωγεία σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα ενώ το ένα λειτουργεί ακόμα. Επίσης

Προετοιμασία για την παρέλαση. Δημοτικό σχολείο Άνω Καλλινίκης. Δεκ. 1980

υπάρχουν δύο δημοτικά σχολεία εκ των οποίων το ένα είναι κατεστραμμένο και στην αυλή του έχει το ηρώο όπου οι κάτοικοι του χωριού αποδίδουν τιμές στους ήρωες τους, ενώ το άλλο λειτουργεί ως και σήμερα. Τέλος υπάρχει και ένας βρεφονηπιακός σταθμός ο οποίος λειτουργεί ή όχι ανάλογα με τον αριθμό βρεφών που εγγράφονται σε αυτόν κάθε χρόνο. Πέρα από αυτά λειτουργούν δύο καφενεία και δύο κέντρα δεξιώσεων με εύλογο αριθμό δεξιώσεων να πραγματοποιούνται σε αυτά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Ο ενοριακός ιερός ναός είναι αφιερωμένος στον Άγιο Νικόλαο ενώ περιβάλλεται από δύο παρεκκλήσια τα οποία είναι αφιερωμένα στην Αγία Αναστασία την Φαρμακολύτρια και την Αγία Καλλινίκη αντίστοιχα, ενώ στην άκρη του χωριού πάνω στον ομώνυμο λόφο δεσπόζει το ξωκλήσι του Προφήτη Ηλία τον οποίο ευλαβούνται πολύ οι κάτοικοι του χωριού. Για αυτό το λόγο και την ημέρα της εορτής του αλλά και την παραμονή (19 και 20 Ιουλίου) πέρα από τις διάφορες λατρευτικές εκδηλώσεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα στον ναό στήνεται ένα μεγάλο γλέντι στο κέντρο του χωριού όπου χωριανοί και μη διασκεδάζουν υπό τον ήχο παραδοσιακών οργάνων χορεύοντας διάφορους παραδοσιακούς χορούς τόσο από τον τόπο μας όσο και από όλη την Ελλάδα.

Στην Κάτω Καλλινίκη σήμερα ζουν γύρω στα 100 άτομα. Το δημοτικό σχολείο της Κάτω Καλλινίκης δεν λειτουργεί ενώ οι όποιοι μαθητές μετακινούνται με σχολικό λεωφορείο μαζί με τους μαθητές του Νέου Καυκάσου και της Νίκης στο δημοτικό σχολείο Άνω Καλλινίκης. Η κύρια ασχολία των κατοίκων έχει να κάνει και σε αυτή τη περίπτωση με την γεωργία και την κτηνοτροφία. Ωστόσο στη πλειοψηφία τους οι κάτοικοι της Κάτω Καλλινίκης είναι υπερήλικες, δηλαδή συνταξιούχοι. Στον οικισμό λειτουργεί ένα καφενείο. Στο κέντρο του χωριού, συναντά κανείς τον ενοριακό ναό του Αγίου Δημητρίου στον αυλόγυρο του οποίου βρίσκεται και το ηρώο του χωριού ενώ απέναντι βλέπουμε το σχολείο με εμφανή τα σημάδια εγκατάλειψης του αφού έχει να λειτουργήσει αρκετά χρόνια.

Ιστορική αναδρομή:

Περίοδος Α΄ : Εγκατάσταση των κατοίκων στο χωριό- Βαλκανικοί πόλεμοι (Άγνωστο- 1913):

Οι πρώτες πληροφορίες που βρίσκουμε για το χωριό της Άνω Καλλινίκης τοποθετούνται στο 1902 όπου βλέπουμε πως υπάρχει δημοτικό σχολείο (πληροφορία η οποία αντλείται από κάποιον χάρτη και στον οικισμό κατοικούν 60 ορθόδοξες οικογένειες οι οποίες αργότερα πρόκειται να γίνουν σχισματικές. Το 1904 αναφέρεται πως «οι κάτοικοι τελούν υπό τρομοκρατία», ενώ συγχρόνως αναφέρεται πως την ίδια περίοδο οι κάτοικοι προσχωρούν με τη θέληση τους στην Εξαρχία και τοποθετείται στο χωριό σχισματικός ιερέας από την Καμπάσνιτσα (σημερινό χωριό Πρώτη). Συνεχίζοντας την πορεία μας στον χρόνο διακρίνουμε πως ένα σώμα Κομιτατζήδων αφού ηττηθεί στην Κλαδορράχη από κάποιους Μακεδονομάχους οπισθοχωρεί «εις Κάλενιν». Ενώ 12 Μαΐου του 1907 το χωριό δέχεται επίθεση από Ελληνικό σώμα (*Μουσείο μακεδονικού αγώνα*). Το 1910 με 1911 ο κ. Κολτσιδης στο βιβλίο του «ιστορία του Μοναστηρίου» και πιο συγκεκριμένα στην σελίδα 629 αναφέρει μεταξύ άλλων: «Το Μοναστήρι συνδέεται μετά των κυριότερων πόλεων της Μακεδονίας δια αμαξιτών οδών. (...) Οδός αμαξιτός από Μπανίτσης (σήμερα Βεύης) εις Μοναστήριον συνδέουσα Μπάνιτσα και λοιπά χωρία. Κλάδος της οδού ταύτης αποσπάται προ της Νεγοτσάνης (σήμερα Νίκης) και δια Κάλενιν εις Φλώριναν. Τέλος το 1912 ως γλώσσα των κατοίκων αναφέρονται τα σλάβικα (*Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα*).

Περίοδος Β΄ : Α΄ Π.Π.- Μικρασιατική καταστροφή (1914-1922):

Το 1922 όπως μας πληροφορεί ο αρμόδιος σχολικός επιθεωρητής στην έκθεση του στο χωριό λειτουργεί μονοθέσιο δημοτικό σχολείο το οποίο όμως χρειάζεται διάφορες επισκευές (*Γ.Α.Κ.*)

Περίοδος Γ΄: Προσφυγική αποκατάσταση- Μεσοπόλεμος (1923-1940):

Οικογενειακή φωτογραφία σε γάμο. Δεκ 1950

Το 1925 στο χωριό συναντώνται 300 ντόπιοι σλαβόφωνες και φανατικά Βουλγαρίζοντες κάτοικοι σύμφωνα με τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί από το μουσείο Μακεδονικού Αγώνα. Λίγο αργότερα, το 1926 και 27 ο αρμόδιος για την περιοχή επιθεωρητής αναφέρει ότι στο χωριό κατοικούν 550 άτομα. Σε αυτή τη περίπτωση αναφέρονται για πρώτη φορά παραπάνω από ένας οικισμούς. Οι οικισμοί αυτοί είναι 3 εκ των οποίων ο ένας είναι προσφυγικός και οι άλλοι δύο σλαβόφωνοι. Το δημοτικό σχολείο την δεδομένη περίοδο, φιλοξενείται σε μία καλύβα η οποία είναι σε πολύ κακή κατάσταση. Βέβαια αναφέρεται χαρακτηριστικά πως έχει αποφασισθεί να

ανεγερθεί νέο σχολείο στη μέση των τριών οικισμών χωρίς όμως να έχουν βρεθεί τα απαραίτητα κονδύλια. Το σχολικό έτος 1927- 28 η κατάσταση παραμένει ως έχει παρόλα αυτά έχει αποσταλεί το χρηματικό ποσό των 40.000 δραχμών για το νέο διδακτήριο. (Γ.Α.Κ.)

Κοντά σε αυτή περίοδο συναντάμε ακόμη μια αναφορά στον προσφυγικό πληθυσμό ο οποίος εγκαταστάθηκε στην Κάτω Καλλινίκη αναφέροντας τους κλήρους που μοιράστηκαν. Μοιράστηκαν λοιπόν, 74 κλήροι σε σύνολο 3.691 στρεμμάτων τα έτη 1928 έως 1932. Ακόμη τον Αύγουστο του 1929 ψηφίζεται ένας νόμος με τον οποίο η κοινότητα της Καλλινίκης θεωρείται παραμεθόριος, αποτέλεσμα αυτού του νόμου είναι οι πρόσφυγες να απολαμβάνουν μερικά προνόμια παραπάνω σε σχέση με αυτούς που θα εγκατασταθούν στην ενδοχώρα. (Πελαγίδης, 1994). Το ίδιο έτος, όπως τονίζεται στη έκθεση του επιθεωρητή το 1931 ανεγέρθηκε κτίριο το οποίο φιλοξενεί το δημοτικό σχολείο αλλά και το νηπιαγωγείο. Ενώ σύμφωνα πάντα με τον ίδιο επιθεωρητή οι κάτοικοι του χωριού το 1932 είναι 500 και είναι όλοι γηγενείς και σλαβόφωνοι.

Πέρα από αυτά σύμφωνα με το Μουσείο του Μακεδονικού Αγώνα φαίνεται να υπάρχει ένας κάτοικος ο οποίος παρέχει πληροφορίες στις αρχές. Το επώνυμο του είναι Τσαντέφσκη και υποστηρίζεται πως το 1924 με 25 απέτρεψε την είσοδο συμμορίας στο χωριό. Ωστόσο το ίδιο έτος φαίνεται πως δολοφονείται. Ως αιτία της δολοφονίας αναφέρεται η πάταξη της αφομοίωσης (αρχείο Σουλιώτη). Ένα χρόνο αργότερα, δηλαδή το 1932 το χωριό κατοικείται από 65 σλαβόφωνες οικογένειες εκ των οποίων οι 45 είναι και σλαβόφωνες. Ενώ μετά από λίγο καιρό ιδρύεται το σωματείο «ο Γεωργός» από 30 γηγενείς κατοίκους. Κάπου εδώ αρχίζει να υφίσταται και το αρχείο της ενορίας του Αγίου

Νικολάου Άνω Καλλινίκης. Έτσι γνωρίζουμε πως αυτή τη περίοδο ιερέας του χωριού είναι ο π. Ιωάννης Μπόικος ο οποίος λαμβάνει το μισθό του από κάθε οικογένεια σε ποσότητα καλαμποκιού. Λίγο αργότερα, το 1934 το Μουσείο του Μακεδονικού Αγώνα αναφέρει πως οι μόνοι Έλληνες στην Καλλινίκη είναι οι οικογένειες Τσανδέφσκι και Πέτρου Μπεδέλη. Ενώ Βουλγαρίζοντες είναι οι: Αθαν. Μπαλάκας,

Ο πληροφοριοδότης των αρχών και η σύζυγος του

Στ. Νεδέλκος, Πέτρος Σκοτάνης, Γεώργιος Γραβάνδας. Οι Μπαλάκας και Νεδέλκος θεωρούνται επικίνδunami.

Την ίδια χρονική περίοδο (από το 1929 έως το 1936) καθορίζονται και τα διοικητικά όρια μεταξύ της κοινότητας Άνω Καλλινίκης και των γειτονικών. Πιο συγκεκριμένα: Στις 15. 11. 1929 καθορίζονται τα όρια με τον Νέο Καύκασο και τον Πολυπλάτανο. Δύο μέρες μετά (στις 17) τα όρια με τον Παπαγιάννη. 17. 10.1930 με την Μαρίνα και τέσσερις μέρες μετά (στις 21) με την Νίκη. Στις 15. 10. 1932 καθορίζονται τα όρια με την Κάτω Καλλινίκη ενώ με το Αρμενοχώρι ακολουθείται μία άλλη πορεία. Στις 29. 07. 1936 διενεργείται δικαστήριο ώστε να δημιουργηθούν τα διοικητικά όρια μιας και υπήρξαν πολλές διαμάχες με τους κατοίκους αυτής της κοινότητας όσον αφορά την γη (*Αρχείο κοινότητας Άνω Καλλινίκης*). Ακόμη από το έτος 1936 έως το έτος 1940 στο χωριό λειτουργεί διτάξιο δημοτικό σχολείο και νηπιαγωγείο. (*Γ.Α.Κ. Φλώρινας, εκθέσεις επιθεωρητών*)

Κοντεύοντας προς τον δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο παρατηρούμε στα αρχεία της ενορίας πως στις 19. 02. 1937 διενεργείται αίτηση ανεγέρσεως ιερού ναού και πως κάθε οικογένεια υποχρεούται να πληρώσει 100 δρχ. για τις υπηρεσίες του ιερέα. Το 1938 η ίδια πηγή μας αναφέρει πως καλούνται να ψηφίσουν στις εκλογές της ενορίας 98 ενήλικες άντρες (πιθανόν αρχηγοί οικογενειών). Ενώ το 1940 οι εισφορές για την πληρωμή του ιερέως πραγματοποιούνται από 100 οικογένειες και δεν πρόκειται για ένα σταθερό ποσό όπως πριν αλλά για ένα ποσό που κυμαίνεται από τις 30 έως τις 150 δρχ. Τον Φλεβάρη του 1940 ο εκλογικός κατάλογος της ενορίας ανέρχεται σε 95 ενήλικους άνδρες. Κλείνοντας την παραπάνω ενότητα είναι σημαντικό να αναφερθεί πως φαίνεται για πρώτη φορά ο διορισμός ιερέως για την ενορία της Κάτω Καλλινίκης. Ο ιερέας αυτός ονομαζόταν Ιωάννης Ρούσος και αναφερόταν επίσης ως γραμματέας του ιερού Ναού Αγίου Νικολάου της Άνω Καλλινίκης.

Περίοδος Δ': Β'Π.Π. (1941-1944):

Πρώτη πληροφορία βιβλιογραφικά για την Καλλινίκη του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου αντλούμε από το μουσείο Μακεδονικού Αγώνα το 1942 σχετικά με δύο κατοίκους του χωριού. Αναφερόμαστε λοιπόν

Εθνική επέτειος. Δεκ 1950-60

στον Παντελή Πέτκου (Παρασκευόπουλος) και τον Θεόδωρο Δημητρίου οι οποίοι αναφέρονται ως πράκτορες των Βουλγάρων. Από την ίδια πηγή αντλούμε το γεγονός πως το πρώτο αντάρτικο σώμα του ΚΚΕ έμεινε για λίγο καιρό στο σπίτι του Σιαπέρκα (Λουκά). Όμως αναγκάστηκαν να φύγουν για το Νεοχωράκι καθώς μερικοί από την Καλλινίκη Βουλγαρίζαν και υπήρχε κίνδυνος προδοσίας στους Γερμανούς. Επίσης σύμφωνα με την Ηλιάδου Τάχου από τις 16 ως τις 21 Γενάρη του 1943 συστήνεται ανταρτοομάδα όπου μεταξύ άλλων συμμετέχουν και οι Καλλινικιώτες Ναούμ Σιωπούρκοφ (Λέων), Κωνσταντίνου Γεώργιος (Ρώσος), Μαραγκός Τραϊανός (Σβέικ). Ενώ το 1943 ο πρώτος

αναφέρεται ως μέλος της Ελλάς και το 1944 ως μέλος του λόχου «Τιτάν» του «λόχου Τερπόφσκι». Τελευταίο αλλά όχι λιγότερο σημαντικό η ίδια ερευνήτρια αναφέρει πως 3. 08. 1944 το χωριό περικυκλώνεται από Γερμανικές αρχές και μαζεύονται στη πλατεία όλοι οι πρόσφυγες κάτοικοι. Από αυτούς επιλέγονται 18 και φυλακίζονται. Τελικά στις 23 του ίδιου μήνα σκοτώνονται 6 από αυτούς.

Όσον αφορά το ενοριακό αρχείο το 1945 αναφέρεται επιτροπή στον ι. ναό Προφήτη Ηλία και καταθέσεις στο όνομα του ναού ωστόσο ο ναός που βλέπουμε σήμερα δεν είχε ανεγερθεί τότε. Την ίδια

περίοδο το κοινοτικό αρχείο ενημερώνει πως οι δημοκρατικοί υπερισχύουν στις εκλογές του συνεταιρισμού.

Περίοδος Ε΄: Εμφύλιος πόλεμος (1946-1949):

Σχετικά με τη περίοδο του εμφυλίου το Μουσείο του Μακεδονικού αγώνα τονίζει πως στο χωριό δεν υπήρχαν ζημιές. Ενώ σχετικά με το αρχείο του ιερού ναού φαίνεται η μισή εκκλησιαστική επιτροπή να είναι από την Κάτω Καλλινίκη.

Περίοδος ΣΤ΄: (1950-1966):

Το 1950 φαίνεται να καθορίζονται πλέον τα διοικητικά όρια μεταξύ Κλαδορράχης και Άνω Καλλινίκης. Οι διαμάχες με τους κατοίκους του Αρμενοχωρίου φαίνεται να μην έχουν σταματήσει καθώς την περίοδο αυτή ζητούν και πάλι οι Καλλινικιώτες γραπτώς να μην βόσκονται τα κοινοτικά λιβάδια του χωριού τους από Αρμενοχωρίτες. (*Αρχείο κοινότητας Άνω Καλλινίκης*). Τον Φεβρουάριο του 1951 εγκαινιάζεται το κτίριο του νηπιαγωγείου επί Βασιλέως Παύλου. Την ίδια περίοδο το χωριό αναφέρεται ως παραγωγός μεγάλων ποσοτήτων σιτηρών με απόρροια την οικονομική ευημερία των κατοίκων. (*μουσείο Μακεδονικού Αγώνα*).

Στην παράδοση της εκκλησιαστικής περιουσίας από την μία επιτροπή στην άλλη το 1951 φαίνεται για πρώτη φορά ως περιουσία της ενορίας Αγίου Νικολάου ο ιερός ναός Αγίου Δημητρίου και τα κοιμητήρια Κάτω Καλλινίκης. Εν συνεχεία στις 20. 08. 1954 η νέα εκκλησιαστική επιτροπή παραλαμβάνει τον ιερό ναό Αγίου Νικολάου ημικατεστραμμένο. Ακόμη σχετικά με τα ενοριακά το 1955 αναλαμβάνει ως ιερέας ο π. Ιωάννης Ζαϊκής και το 1956 ο π. Γεωργίου Μάρκου ο οποίος φαίνεται να είναι και ο πρώτος από το χωριό. Αλλάζοντας δεκαετία φτάνουμε στο 1961 όπου ολοκληρώνεται η ανακαίνιση του ιερού ναού Αγίου Νικολάου, ενώ ο Άγιος Δημήτριος εμφανίζεται ακόμη ως ξωκλήσι (αυτό σταματά να υφίσταται το 1964). Το 1962 η θέση του ιερέως παραμένει κενή ενώ λίγο αργότερα καλύπτεται προσωρινά από τον π. Δημήτριο Οικονομίδη. Τέλος σύμφωνα με τον Πελαγίδη από το 1961 ως το 1970 μοιράζονται οικοπέδα στους πρόσφυγες κατοίκους συνολικής εκτάσεως 51 στρεμμάτων σε έναν αριθμό 35 οικοπέδων.

Ο χορός του Γιώργου Παπαδόπουλου

Περίοδος Ζ΄: Επταετία (1967-1974):

Η πρώτη πληροφορία που λαμβάνουμε για αυτήν την περίοδο είναι από το αρχείο του ιερού ναού το έτος 1969. Αυτή τη χρονική περίοδο αναλαμβάνει

Περίοδος Η΄: Μεταπολίτευση και εξής:

-

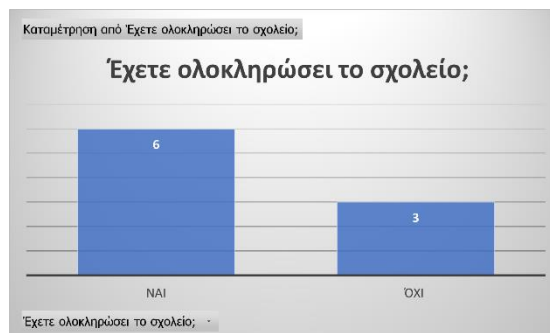
Έρευνα

Μέσο υλοποίησης της έρευνας:

Η παρούσα έρευνα υλοποιήθηκε με την βοήθεια της ημιδομημένης συνέντευξης. Σύμφωνα με τον Collins Robson «ή ημιδομημένη συνέντευξη έχει προκαθορισμένες ερωτήσεις, αλλά η διάταξή τους μπορεί να τροποποιηθεί ανάλογα με την αντίληψη των συνεντευκτών σχετικά με το τι φαίνεται καταλληλότερο. Η διατύπωση της ερώτησης μπορεί να αλλάξει και να δοθούν εξηγήσεις, συγκεκριμένες ερωτήσεις που φαίνονται ακατάλληλες για κάποιο συγκεκριμένο ερωτώμενο μπορούν να παραλειφθούν, ή να περιληφθούν πρόσθετες ερωτήσεις». Έτσι παρατηρείται σε κάποιες περιπτώσεις ερωτήσεις να μένουν κενές ενώ σε άλλους να υπάρχουν πρόσθετες ερωτήσεις έτσι ώστε αυτό που εξηγούν να γίνεται πιο κατανοητό αλλά και να λαμβάνουμε περισσότερες πληροφορίες.

Το δείγμα:

Το δείγμα το οποίο αναλύεται στην παρούσα διατριβή αποτελείται από 9 άτομα. Τα 5 εξ αυτών είναι άνδρες και τα υπόλοιπα 4 είναι γυναίκες. Η ηλικιακή διακύμανση του δείγματος φαίνεται να έχει να κάνει με 3 δεκαετίες. Αυτή του 1930, του 1940 και του 1950. Τρεις από τους συνεντευξιζόμενους φαίνεται να έχουν γεννηθεί τη δεκαετία του 1930, τέσσερις του 1940 ενώ δύο γεννήθηκαν στις αρχές του 1950. Γίνεται εύκολα αντιληπτό πως πρόκειται για υπερήλικες, αυτό συμβαίνει συνειδητά καθώς σκοπός ήταν να έχουν ζήσει όσα περισσότερα από τα γεγονότα τους ζητείται να αφηγηθούν ή να τα έχουν ακούσει από τα πρόσωπα τα οποία τα έζησαν, γεγονός που επιτυγχάνεται αν κανείς παρατηρήσει το παράρτημα 2 όπου φαίνεται πως οι συνεντευξιζόμενοι μιλούν για γονείς και παππούδες όταν δεν μιλούν για τους εαυτούς τους. Ακόμη η πλειοψηφία αυτών φαίνεται να έχει ολοκληρώσει μόνο την βασική εκπαίδευση (4 άτομα), δύο έχουν καταφέρει να μορφωθούν ακόμη περισσότερο (γυμνάσιο- ιερατική σχολή και σχολή ηλεκτρολόγων) γεγονός που αποτυπώνεται και στην επαγγελματική τους εξέλιξη (ιερέας και υπ. ΔΕΗ), ενώ τρεις και συγκεκριμένα αυτοί που γεννήθηκαν στην δεκαετία του 1930 φαίνεται να μην ολοκλήρωσαν το σχολείο (βλ. διάγραμμα). Κύρια αιτία η οποία επικαλούνται είναι ο πόλεμος αλλά και οι διάφορες αγροτικές δουλειές που έπρεπε να βγάλουν εις πέρας. Όσον αφορά την επαγγελματική διαστρωμάτωση παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ατόμων ασχολούνται με την γη. Η πλειοψηφία των γυναικών επικαλείται δύο επαγγέλματα εκ των οποίων το ένα είναι οικοκυρά και το άλλο κατά πάσα πιθανότητα κάτι σχετικό με την γη. Τέλος τα δύο άτομα που φαίνεται να συνέχισαν τη φοίτηση τους πέρα από την βασική εκπαίδευση φαίνεται να έχουν και άλλο επάγγελμα, χαρακτηριστικά ο ένας είναι ιερέας ενώ ο άλλος υπάλληλος της ΔΕΗ.

Ανάλυση

Ο εικονιζόμενος με την μαγκούρα φαίνεται αν ήρθε ως παιδί από το Μορίοβο

Η πρώτη ερώτηση για την οποία αξίζει να γίνει λόγος είναι μετά τις δημογραφικές είναι η ένατη. Αυτή η ερώτηση αναφέρεται στην καταγωγή των κατοίκων των δύο χωριών. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων φαίνεται να υποστηρίζει πως όντως το χωριό αυτό δημιουργήθηκε από διάφορες οικογένειες οι οποίες μετανάστευσαν εδώ με σκοπό μια καλύτερη ζωή. Ένας μόλις από τους συνεντευξιαζόμενους υποστηρίζει πως οι κάτοικοι βρίσκονταν πάντοτε εδώ, ενώ μία κυρία η ΣΒ δεν ήξερε να απαντήσει. Συνεχίζοντας αναφέρεται πως κατά κύριο λόγο οι κάτοικοι ήρθαν από μία περιοχή της

Β. Μακεδονίας η οποία ονομάζεται Μορίοβο ή Μορίχοβο. Ενώ σύμφωνα με τους ΣΗ ΣΕ ΣΚΕ κάποιες οικογένειες υπήρχαν εδώ και μετά ήρθαν και οι υπόλοιπες. Μερικές μάλιστα ήρθαν και αργότερα. Πρόκειται για δύο οικογένειες που φαίνεται να είναι αρβανίτες (Μεταξά και Μπεδέλη) αλλά και μία οικογένεια Βορειοηπειρωτών η οικογένεια Τσουκά, ενώ η οικογένεια της ΣΚΕ ήρθε από τη Πρώτη, ένα χωριό κοντά στην άνω Καλλινίκη. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως ένας κάτοικος της Κάτω Καλλινίκης (ΣΓ) αναφέρει πως το χωριό πριν ήταν άδειο από κατοίκους. Ο λόγος του αυτός έρχεται σε ρήξη με την ισχυρισμό του ΣΖ ο οποίος υποστηρίζει πως οι κάτοικοι βρίσκονταν πάντα εδώ αλλά και με την άποψη των ΓΖ και ΣΚΕ οι οποίοι τονίζουν πως πριν εδώ έμεναν κάποιοι Τούρκοι.

Ακόμη η ΝΟ τόνισε πως δεν έμεναν εδώ καθώς όπως της είχε πει η γιαγιά της δεν είχαν μόνιμη κατοικία αλλά μετακινούνταν. Ο ισχυρισμός της μετακίνησης υπάρχει και στα λεγόμενα του ΓΖ όμως όχι με αυτό τον τρόπο. Ο εν λόγω ερωτώμενος αναφέρει πως οι κάτοικοι πριν έρθουν να μείνουν εδώ πηγαينوέρχονταν από το Μορίοβο καθώς αναζητούσαν εργασία ενώ οι οικογένειες τους βρίσκονταν εκεί. Τέλος στην ερώτηση σχετικά με την περίοδο μετακίνησης δεν υπάρχει συγκεκριμένη απάντηση σχεδόν από κανέναν. Οι απαντήσεις έχουν ως εξής, «όταν ήταν ακόμα οι Τούρκοι εδώ» ή «πολύ παλιά, δεν ξέρω ακριβώς». Η μόνη πιο συγκεκριμένη απάντηση είναι αυτή της ΣΚΕ όπου μας λέει πως η πεθερά της ήρθε παντρεμένη στην Καλλινίκη. Δεδομένου ότι αυτή γεννήθηκε το 37 μπορούμε να θεωρήσουμε τον άνδρα της κοντά στην ηλικία της. Επίσης όμως πρέπει να υπολογιστεί πως ο άνδρας της συγκεκριμένης κυρίας είχε πολλά αδέρφια όπως μας είπε η ίδια. Μη γνωρίζοντας ακριβώς την σειρά με την οποία γεννήθηκαν τα παιδιά μπορούμε να πούμε πως η κυρία αυτή θα μπορούσε να είναι νιόπαντρη στις αρχές του 1900 με 1910 οπότε και θα μπορούσαν να έχουν μετακινηθεί οικογενειακώς.

Άλλος ένας από τους κατοίκους που υποστηρίζουν οι απόγονοι τους ότι ήρθε ως παιδί από το Μορίοβο

Σχετικά με το πως απέκτησαν τα χωράφια και τα οικόπεδα όλοι όσοι απάντησαν σε αυτή την ερώτηση συμφωνούν πως οι πρώτοι κάτοικοι τα αγόρασαν από τους Τούρκους που τα είχαν στην κατοχή τους πριν. Την άποψη του έρχονται να ενισχύσουν και τα διάφορα αρχεία που έχουν ακόμη στην κατοχή τους οι κάτοικοι και μπορούμε να δούμε στις φωτογραφίες .

Προχωρώντας μέσα στο χρόνο και ερχόμενοι προς το παρόν συναντάμε τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο και τους Βαλκανικούς. Σχετικά με αυτή την περίοδο υποστηρίζεται πως οι κάτοικοι του χωριού ήταν με την Ελληνική πλευρά αλλά υπήρχαν και μερικοί που υποστήριζαν τους Βούλγαρους. Ο ΓΖ υποστηρίζει το γεγονός αυτό στην προπαγάνδα των Βουλγάρων καθώς όπως τονίζει υπήρχαν και ζευγάρια τα οποία είχαν παντρευτεί με Βούλγαρο παπά όχι τόσο λόγω πεποιθήσεων αλλά λόγω των αγαθών που τους προσφέρονταν από τη Βουλγάρικη προπαγάνδα. Τα λεγόμενα αυτά έρχονται σε αντίθεση με τα στοιχεία του Μουσείου του Μακεδονικού Αγώνα όπου μπορεί να δει κανείς πως το 1903 60 οικογένειες γίνονται σχισματικές. Ενώ την επόμενη χρονιά οι κάτοικοι τελούν υπό τρομοκρατία και τελικά εισέρχονται με τη θέληση τους στην Εξαρχία. Το 1906 ένα ηττημένο σώμα κοιμιτατζήδων οπισθοχωρεί «εις Κάλειν» και το 1907 στο χωριό επιτίθεται ο Ελληνικός στρατός. Κάπου εδώ έρχονται να ενισχύσουν και τα λεγόμενα της ΣΚΕ η οποία μας λέει « Παλιά όλοι ήταν Κομιτατζήδες είχαν ένα όπλο και γυρνούσαν». Το 1925 κατοικούν στο χωριό «300 ντόπιοι Σλαβόφωνοι και φανατικοί Βουλγαρίζοντες». Ακόμη διάφορες δολοφονίες φαίνεται να λαμβάνουν χώρα εκείνη την περίοδο στο χωριό.

Πιο πολυσυζητημένη φαίνεται να είναι αυτή του καπετάν Θεόδωρου Τσανδέφσκη έτσι μας τονίζουν οι συνεντευξιαζόμενοι δύο εκ των οποίων είναι και εγγόνια του: Ο ΓΖ αναφέρει «Ο παππούς μου ήταν ελληνόφρονας και τον σκότωσαν οι βουλγαρίζοντες. Τον είχανε βάλει υπεύθυνο εδώ στη περιοχή μας. Είχα ακούσει ότι τον είχαν βάλει επειδή ήταν βαθμοφόρος στον στρατό. Οι άλλοι εδώ δεν τον θέλανε και τον σκοτώσανε. Έγιναν μετά τα δικαστήρια τους βρήκανε πέρασαν στρατοδικείο και τους πιάσανε και τους κρέμασαν. Τον σκότωσε ο ιπποκόμος του.», η ΣΕ τονίζει «Και τον δικό μου τον παππού τον κυνηγούσαν. Ξέρεις τότε στους χορούς με τα πιστόλια. Αυτός που τον σκότωσε ήταν φίλοι και έτσι τον ξεγέλασε πήγανε στην Κορια και εκεί τον σκότωσε. Αλλά του λέγανε σε αυτόν άμα δεν τον σκοτώσεις εσύ θα σε σκοτώσουμε εσένα (μάλλον αυτοί που ήταν με τη Βουλγάρικη πλευρά). Του λέει λοιπόν άντε ως τώρα κυνηγούσαμε τώρα θα βάλουμε

Ο Θεόδωρος Τσανδέφσκης

να σημαδέψουμε στα καπέλα και αυτός αντί στο καπέλο στο κεφάλι. Αλλά ύστερα τον πήρανε αυτόν για μαρτυρά μιας και ήταν φίλοι αλλά μόνος του προδόθηκε αυτός. Είχε λίγο χιόνι και έλεγε μη νομίσετε ότι αυτή η πατημασιά είναι δική μου να δεν ταιριάζει και έτσι τον πιάσανε. Ύστερα τον δικάσανε και τον σκοτώσανε μαζί με άλλα 3 4 άτομα. Του Θεόδωρου του Παρασκευόπουλου ο παππούς ή ο πατέρας, ο Τσαϊκος. Παρουσιαζόταν ως καπετάνιος έτσι θεωρούσε τον εαυτό του και με το όπλο γυρνούσε».

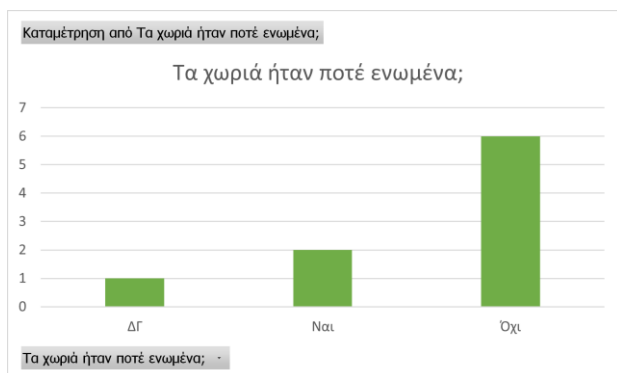
Η ΣΚΕ αναφέρει «Ο Καπετάνιος ήταν στρατιωτικός ήταν πολύ έξυπνος πήγαινε και Γυμνάσιο, είχε και μία έπαρση όμως. Ήταν πολύ φίλος με τους Μάνηδες. Πήγαν που λες στη Μαρίνα σε κάτι συγγενείς για καφέ. Είχε χιονάκι και από τη Μαρίνα πήγανε στα Πόροι (τοποθεσία) τον σκότωσε και τσουπ στη τρύπα. Και έτσι ποτέ κορίτσι με παιδί από αυτά τα σόγια δεν πάρθηκαν. Γύρισαν που λες το σκυλί και το άλογο χωρίς τον καπετάνιο. Το σκυλί και το άλογο από μπροστά και οι άνθρωποι από πίσω και τους πήγε εκεί. Και που λες έρχεται ένας από τους Παρασκευοπουλαίους και του λέει σε έναν ξάδερφο να εκεί τον σκοτώσανε τον Καπετάνιο και του λέει αυτός που ξέρεις εσύ, μήπως κι εσύ ήσουν μαζί τους; Αυτός λέει όχι εγώ μόνο άκουσα. Όταν ξεκίνησαν να κάνουν ανακρίσεις και τον Μάνο τον πιάσανε και τον Παρασκευόπουλο και ένας από εκείνο το μεγάλο σπίτι τον Τσαϊκο και έναν Ιωαννίδη από εδώ. Αυτός ήταν μέσα στο προεδρείο αντιπρόεδρος και τους πάνε φυλακή στην Θεσσαλονίκη. Τότε παντρεύτηκε μία κοπέλα εδώ στο χωριό από τους Ιωαννίδηδες και πήγε με το τραίνο η κοπέλα ως εκεί

να την δει ο πατέρας της νύφη (Ιωαννίδη) Αυτός τελικά αθωώθηκε και γύρισε πίσω. Δεν είχε κάνει κάτι αυτός τον είχαν πάρει γιατί ήταν πρόεδρος και μπορεί κάτι να ήξερε. Και τον Μάνο τον σκότωσαν μετά. Ο Μάνος λέγανε είναι Σπιούνος πήγαινε από όλες τις πλευρές. Ήταν Αγίου Δημητρίου, αυτό μου το έλεγε η πεθερά μου, εδώ στο Σίκο είχανε ένα παλιό σπίτι, πήγε αυτός εκεί για την γιορτή σαν φίλος τους. Τον πιάσανε στον πάνω όροφο και τους ξεφεύγει και πάει να κατέβει από τη σκάλα και η Νέδα Σίκου του έβαλε τρικλοποδιά έπεσε και αυτή έπεσε από πάνω του και τον σκότωσαν. Τους λέει τώρα η γριά κάντε τον κομμάτια και βάλτε στο κάρο κοπριά και τ κομμάτια μέσα, να πάτε να το ρίξετε στο ποτάμι στο Γκράδες (τοποθεσία). Πιο κάτω ήταν ο μύλος και βάζανε εκεί φράγμα για τον μύλο. Τον ρίζανε εκεί και πάνε οι μυλωνάδες και κλείνουν να μη πηγαίνει το νερό στο μύλο και φύγανε τα κομμάτια στο ποτάμι και ποιος ξέρει που φτάσανε. Αυτά όλα μου τα έλεγε η πεθερά μου. Αυτά τα ήξερε γιατί της πεθεράς μου το πρώτο παιδί πήρε κορίτσι από τους Σίκου. Έγινε συμπεθέρα με τη Νέδα Σίκου και τα έμαθε. Και όπως οι Τσανδέσκηδες και οι Μάνηδες δεν παντρεύονται μαζί έτσι και οι Σίκηδες και οι Μάνηδες.».

Η ύπαρξη του ατόμου αυτού επιβεβαιώνεται και βιβλιογραφικά αφού στο μουσείο του Μακεδονικού Αγώνα τον συναντάει κανείς ως πληροφοριοδότη των αρχών και την οικογένεια τους ως από τις λίγες Ελληνόφρονες του χωριού. Ακόμη αναφέρεται η δολοφονία του με κύριο λόγο την πάταξη της αφομοίωσης. Ο ΣΗ αναφέρει και μία ακόμη δολοφονία που αφορά την οικογένεια και δεν εντοπίστηκε κάπου βιβλιογραφικά. Ο ίδιος υποστηρίζει «Ο παππούς μου σκοτώθηκε τότε. Όταν περνούσε ο βουλγάρικος στρατός βγήκε από το μύλο που άλεθε και λέει καλά έτσι θα μας φέρετε την ελευθερία; Κλέβετε ατιμάζετε τις γυναίκες και λέτε κι όλα ότι είστε δικοί μας; Τον πιάσανε τον πήγανε στο Μοναστήρι και τον δικάσανε ε εκεί αθωώθηκε. Πήγε ύστερα να βρει κάτι δικούς μας που είχαμε εκεί και πηγαίνοντας στο δρόμο τον σκοτώσανε τώρα ξέρω εγώ από όπλο από βλήμα δεν ξέρω».

Επόμενη ερώτηση στη οποία θα άξιζε να αναφερθεί κανείς είναι αυτή σχετικά με το αν ήταν ποτέ ενωμένα τα δύο χωριά η Άνω και η Κάτω Καλλινίκη καθώς αν κοιτάζει κανείς διάφορα αρχεία το πρώτο

σημείο που φαίνεται να ξεχωρίζουν τα δύο χωριά είναι για τα αρχεία της κοινότητας Άνω Καλλινίκης το 1932 ενώ για την Μητρόπολη το 1940. Ωστόσο η πλειοψηφία των ερωτώμενων διαφωνεί με αυτή την ένωση των χωριών και θεωρεί πως είτε τα χωριά ήταν ενωμένα και χωρίστηκαν μετά είτε ότι δεν υπήρχε καθόλου χωριό στην Κάτω Καλλινίκη. Βέβαια η ΝΟ φαίνεται να συμφωνεί με τις βιβλιογραφικές αναφορές. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζονται και στο διπλανό διάγραμμα.

Αφήνοντας αυτό το θέμα θα άξιζε να γυρίσουμε λίγο πίσω και να ρίξουμε μία ματιά στις ερωτήσεις σχετικά με την προσφυγική αποκατάσταση καθώς φαίνεται να υπάρχει μία αναταραχή εκείνη τη περίοδο. Αρχικά όπως εύκολα παρατηρεί κανείς στις απογραφές την περίοδο εκείνη απογράφονται 4000 πρόσφυγες στο χωριό οι οποίοι το 1940 δεν υπάρχουν. Σχετικά λοιπόν με τον χρόνο άφιξης τους οι μισοί σχεδόν (4) δεν γνωρίζουν ή δεν έχουν ακούσει κάτι. Οι υπόλοιπες απαντήσεις διαφοροποιούνται και δεν φαίνεται να είναι σίγουροι για αυτό. Άλλοι υποστηρίζουν πως ήρθαν το '22, άλλοι το '30 ενώ ο ΣΓ ο οποίος είναι και ο μόνος που κατάγεται από την Κάτω Καλλινίκη, το χωριό δηλαδή υποδοχής των ποντίων, μας λέει πως ήρθαν το '21 και το '24. Όσον αφορά τις σχέσεις των προσφύγων με τους ντόπιους 2 υποστηρίζουν πως οι σχέσεις τους ήταν πάντα καλές, η ΣΚΕ και η ΝΟ πως στην αρχή δεν ήταν καλές αλλά μετά έφτιαξαν ενώ οι υπόλοιποι 3 πως οι σχέσεις τους ήταν κακές και παρέμειναν άσχημες. Άξιο λόγου είναι το γεγονός πως η ΣΚΕ τους θεώρησε έξυπνους καθώς όπως λέει έφυγαν στις πόλεις,

σπούδασαν τα παιδιά τους, αλλά και έφεραν νέες καλλιέργειες στις οποίες οι ντόπιοι ήταν εργάτες, ενώ ο ΣΓ τους παρουσιάζει ως τεμπέληδες.

Συνεχίζοντας μία ακόμη ερώτηση που φαίνεται το μεγαλύτερο μέρος να συμφωνεί είναι σχετική με το γιατί δεν έμειναν πόντιοι στην Άνω Καλλινίκη. Εδώ φαίνεται 4 να συμφωνούν πως δεν τους θέλανε στην Άνω Καλλινίκη, ενώ στη Κάτω δεν υπήρχαν και πολλοί κάτοικοι να αντισταθούν, όπως τονίζει και ο ΣΓ «Στην αρχή θα τους κάνανε σπίτια απέναντι από το σπίτι του Μπαλάκα αλλά επειδή οι γέροι ήταν αρκετοί στην Άνω Καλλινίκη τους διώξαν από κει και ήρθαν εδώ. Ήταν αρκετοί στην Άνω Καλλινίκη τότε κάθε μέρα μαλώνανε, ξύλο έπεφτε». Πέρα από αυτούς δύο υποστηρίζουν πως απλά έφαχναν τα

καλύτερα μέρη που μπορούσαν να μείνουν και τέλος μία δεν απαντά.

Σχετικά με το πως έγινε η απαλλοτρίωση 3 άτομα δεν γνωρίζουν να απαντήσουν, 2 δεν διευκρινίζουν πως έγινε η διανομή αλλά γνωρίζουν πως τους τα έδωσε το κράτος. Ωστόσο οι υπόλοιπες 3 τοποθετήσεις φαίνονται ιδιαίτερα άξιες λόγου και αναφέρονται παρακάτω: Συγκεκριμένα ο ΣΓ υποστηρίζει πως τους δόθηκαν χωράφια από κάποια που τα δούλευαν οι ντόπιοι αλλά δεν είχαν τίτλους κυριότητας γιατί τους τα είχαν δώσει έτσι οι Τούρκοι. Ο ΓΖ μας διηγείται πως «Παλιά οι γεροί δεν ξέρανε τα στρέμματα ξέρανε το πογον που είναι 1200 μέτρα περίπου. Ε όταν ήρθαν αυτοί έπρεπε να δουν τι χωράφια έχει ο καθένας για να δουν τι περισσεύει να τους δώσουν. Ήρθε λοιπόν το κλιμάκιο από κάτω παράδειγμα στον παππού μου. Παππού πόσα χωράφια έχεις ; 100 πογονι αυτοί γράφανε 100 στρέμματα ε τα υπόλοιπα περισσεύανε και τώρα τα 100 που σου λέω είναι λίγα υπήρχανε οικογένειες που είχαν πολλά περισσότερα. Εκείνα τους τα δώσανε στους Πόντιους. Ξεσηκωθήκαν μετά οι δικοί μας αλλά οι ίδιοι τα είχαν δηλώσει. Το πογονι ήταν Τουρκικό. Από αυτά δώσανε και στους δικούς μας τους απόρους που δεν είχανε χωράφια. Δικαιούνταν από 4 η 5 στρέμματα για το κάθε παιδί οι δικοί μας, για τους άλλους ήταν πιο μεγάλος ο κλήρος. Έτσι άρχισε η διχόνοια. Ως συνήθως οι δικοί μας που ήρθαν δεν είχαν πολλά χωράφια πήραν κλήρο. Δηλαδή χωράφια μπορεί να είχανε αλλά χωρίς χαρτιά». Και τέλος η ΣΚΕ τονίζει «Όταν ήρθαν αυτοί τους έδωσαν από το κράτος κλήρο. Δώσανε και στους δικούς μας όμως. Όχι σε όλους βέβαια. Εδώ είχαμε έναν Τσιφλικά, Ρόλες λεγόταν, αυτός ήταν πολύ πλούσιος είχε 5 6 εργάτες με άλογα. Αυτουνού τα χωράφια τα μοιράσανε στο χωριό. Το σπίτι του Ρόλη ήταν με τούβλα, ενώ όλα τα υπόλοιπα ήταν με πλήθια και πέτρες. Οι δικοί μας μουρμούριζαν ότι τα πιο ωραία χωράφια τα έδωσαν σε αυτούς».

Προχωρώντας στη χρονογραμμή ερχόμαστε στο 1940 και τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο. Σχετικά με αυτό το γεγονός οι ερωτήσεις που μας απασχόλησαν ήταν αρκετές, άλλες απαντήθηκαν από πολλούς άλλες όχι. Φαίνεται λοιπόν να υπάρχει μια ομοφωνία και να συμφωνούν όλοι σχεδόν στο γεγονός ότι όντως υπήρξαν άτομα από το χωριό τα οποία πολέμησαν εκείνη την περίοδο. Στο αν χάθηκε κάποιος 2 άτομα απαντούν θετικά ενώ οι υπόλοιποι αρνητικά είτε δεν γνωρίζουν, ωστόσο οι περισσότεροι μιλούν για μία περίοδο αιχμαλωσίας στρατιωτών από το χωριό στην Ιταλία οι οποίοι τελικά επέστρεψαν. Η ζωή εκείνη τη περίοδο φαίνεται να ήταν φτωχικοί με κάποιες οικογένειες να καταφέρνουν να τραφούν ενώ άλλες να δυσκολεύονται. Αξιόλογο είναι ότι ένας ερωτώμενος δεν απαντά μόνο για τον εαυτό του αλλά μας λέει ότι και οι Γερμανοί φαίνονταν να είναι φτωχοί.

Παράληψη θα ήταν αν δεν παρουσιαζόταν και η εικόνα που μας περιέγραψε η ΣΚΕ για την γειτονιά της εκείνη την περίοδο: «Ήρθαν με μηχανάκια οι Γερμανοί και από δίπλα τα μηχανάκια είχαν σαν θέση για να κάθονται. Κάθισαν στο Μπλάτο (τοποθεσία) και γέμισε όλο το μέρος. Ήμειναν δύο μέρες και δύο νύχτες. Εγώ πήγαινα εκεί στη βρύση για νερό. Κάτι μου λέγανε Γερμανικά και εγώ δεν κατάλαβα.

Μετά με νοήματα μου λένε αφού βγήκαν από το σπίτι του παππού μου, αν κοιμάται εδώ ο Θόδωρος ο ξάδερφός μου. Εκεί στον Γραβάντα είχανε σαν σκηνή και φτιάχνανε καφέ. Αφού φύγανε άφησαν γαλέτες με τρύπες και πήγε ένας Θόδωρος και ο Θωμάς ο Μπαγάσης να μαζέψουν για να φάνε. Πήγα και εγώ και με έπιασε η μάνα μου και με έδειρε μου λέει άμα έρθουν πίσω θα σε σκοτώσουν. Έλεγε ένας παππούς πολύ μας φύλαξε ο Πρ. Ηλίας στο Γερμανικό. Ήρθαν οι Γερμανοί από την Φλώρινα να το κάψουν το χωριό και εκεί ακριβώς στον Προφήτη Ηλία τους κόπηκε η δύναμη. Μόνο ο πιο μεγάλος ήρθε στο πρώτο σπίτι του χωριού στον Τσούλιο, αυτός ήξερε λίγα Γερμανικά και του λέει ο Γερμανός αυτός σας φιλάει πολύ να τον προσέχετε εξαιτίας του δεν σας κάναμε κακό και έφυγαν στα Μπίτολα».

Ακόμη ο ΓΖ μας παρουσιάζει την εικόνα του σπιτιού του το οποίο όπως λέει επιτάχθηκε: «Οι Γερμανοί δεν κάνανε ζημιά στο χωριό μας. Το σπίτι το δικό μας το είχαν καταλάβει και το είχαν κάνει αρχηγείο και ανάγκαζαν τη γριά τη γιαγιά μου να τους κουβαλάει στη πλάτη. Ύστερα βρέθηκε ένας Γερμανός πιο άνθρωπος και τους περιέλαβε τους έκανε τόπι στο ξύλο». Θα ήταν παράλειψη αν δεν αναφέραμε την τοποθέτηση του ΣΓ σχετικά με τα γεγονότα με τον Χανς «Τότε κρεμάσανε και 5 Γιώργηδες. Αυτή είναι μία άλλη ιστορία, άκου τι λέγανε οι γέροι. Ήταν ένας Τουμπαΐδης, οι πόντιοι οι ίδιοι τον αναφέρονε ότι είναι αντίθετος στους Γερμανούς. Αυτός ήταν παμπόνηρος σκέψου όλα τα παιδιά του καθηγητές τα έκανε. Αυτός ήταν όντως κατά των Γερμανών και έκανε προπαγάνδα να ξεσηκωθεί ο κόσμος. Τον πιάσανε που λες και τον πήγανε στον Ακρίτα, εκεί το είχανε το δικαστήριο οι Γερμανοί. Στην επιτροπή εκεί ήταν και ένας Ρώσος αξιωματικός, ο Τουμπαΐδης ήξερε άπταιστα Ρωσικά γιατί αυτοί από εκεί από την Ρωσία ήρθανε. Του λέει που λες σε αυτόν εγώ μαζί σας είμαι, τον αφήσανε και αυτός έβαλε ένα χαρτί με τα ονόματα αυτώνών σε ένα μπουκάλι από κρασί και το έδωσε στον γαμπρό του, τους το πήγε και τους πιάσανε αυτούς και τους κρεμάσανε στον Άη Γιώργη από κάτω σε ένα χωράφι. Ο πατέρας του Σελεμίδη του Γιαννίκου του Στέφανου του Ξενίδη ο παππούς, ένας Γρηγοριάδης, ένας Σαουλίδης και άλλος ένας».

Μετά τον Β΄Π.Π. όπως είναι ευρέως γνωστό ξεκινά ο εμφύλιος για τον οποίο οι κάτοικοι των δύο χωριών φαίνεται να έχουν πολλά πράγματα να μας πουν. Αρχικά φαίνεται να υπάρχει μία σύγχυση σχετικά με το αν υπήρχαν αντάρτες στο χωριό. Επικρατέστερη αντίληψη είναι πως είτε δεν υπήρχαν είτε αυτούς που πήραν τους είχαν πάρει με το ζόρι. Επίσης οι περισσότεροι συμφωνούν πως υπήρχαν κάτοικοι οι οποίοι ήταν δωσίλογοι και για αυτό δεν υπήρξαν ζημιές στο χωριό όπως τονίζει και το Μουσείο του Μακεδονικού Αγώνα. Ωστόσο υπάρχει και ένα ποσοστό που

Αδερφές Γραβάντα. Δεκ 1940

υποστηρίζει πως υπήρξαν και αντάρτες που ανέβηκαν στο βουνό από επιλογή. Σχετικά με το αν υπήρξαν θύματα όλοι οι κάτοικοι είχαν να υποδείξουν οικογένειες οι οποίες είχαν χάσει δικά τους άτομα. Πραγματικά αν μαζέψει κανείς τα στοιχεία δύσκολα θα βρει οικογένεια που να μην έχει θρηνησει θύματα. Έτσι μιλούν για αδέρφια ξαδέρφια θείου και παππούδες που χάθηκαν πολεμώντας, άμαχοι ή απαχθέντες

Θεατρικό από τους νέους κατά την περίοδο της δικτατορίας

οι οποίοι δεν επέστρεψαν ποτέ. Αφού τελείωσε αυτή η διαμάχη τα πράγματα φαίνεται να ηρεμούν για όλους και να φτιάχνουν σιγά σιγά αφού όπως τονίζει η ΝΟ αφού οι προηγούμενοι σκοτώθηκαν μεταξύ τους η νέα γενιά δεν τα έκανε αυτά τα πράγματα, δεν είχε μείνει μίσος.

Τελευταίος σταθμός στην ιστορία των χωριών πρόκειται να είναι η περίοδος της δικτατορίας του Παπαδόπουλου. Όλοι οι κάτοικοι του χωριού φαίνεται να δηλώνουν πλήρη άγνοια σχετικά με τον ερχομό της δικτατορίας. Ενώ σχετικά με τον τρόπο ζωής όλοι

πλην ενός δηλώνουν πως ζούσαν καλύτερα, με περισσότερη ασφάλεια και πως όλες οι υποδομές στο χωριό (ρεύμα, νερό, δρόμοι) έγιναν τότε. Παρόλο που σημειώνουν πως ήταν κάτι που δεν ήταν καλό.

Συμπερασματικά

Κλείνοντας την παρούσα διατριβή χρήσιμο θα ήταν να συνοψιστούν μερικά από όσα γράφτηκαν και λέχθηκαν παραπάνω. Παρατηρούμε πως σε πολλά σημεία οι διηγήσεις των κατοίκων φαίνεται να μη συνάδουν μεταξύ τους αλλά και με τα βιβλιογραφικά ευρήματα που αναφέρονται στην πρώτη ενότητα. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για πλείστους λόγους όπως την ιδεολογία των συνεντευξιαζόμενων ή την οπτική με την οποία έβλεπαν τα πράγματα, την ηλικία τους και το περιβάλλον στο οποίο ζούσαν εκείνη την περίοδο. Όλα αυτά συμβαίνουν γιατί όπως τονίζει και η Σαφλέκου Κ. «Η ιστορία δεν χαρακτηρίζεται από μια ευθύγραμμη εξελισσόμενη πορεία, αλλά είναι μια διαρκής επίδραση από παράγοντες που διαφοροποιούνται συνεχώς ως προς τον στόχο αλλά και ως προς το είδος».

Νιόπαντρο ζευγάρι 1940

Δύο νέοι 1950

Αποχαιρετισμός συγγενούς που φεύγει για το εξωτερικό Δεκ. 1950

Παράρτημα1: Απογραφές:

ΕΤΟΣ	ΑΠΟΓΡΑΦΕΑΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
-	Hilmi			197 Έλληνες
-	Vasil Kuntsoff			250 Βούλγαροι
1913		180	146	326
1920		154	155	309
1928		186 + 2000 πρόσφυγες	237 + 2000 πρόσφυγες	4423
1940		232	268	500

Παράρτημα2: Συνεντεύξεις:

- **Άνω Καλλινίκη**

Συνέντευξη 1:

1. Πως λέγεστε;

T.A. (άνδρας)

2. Ποιο είναι το πατρικό σας επίθετο; (για τις γυναίκες που χρησιμοποιούν το επώνυμο του συζύγου τους)

3. Από που κατάγεστε;

Από την Άνω Καλλινίκη

4. Πως ονομάζονταν οι γονείς σας;

5. Ποιο είναι η ημερομηνία γέννησης σας;

Ιούλιο 1933

6. Έχετε τελειώσει το σχολείο;

όχι

7. Αν ναι, ποιου α- αν όχι, μέχρι ποια τάξη φτάσατε;

2 τάξεις μόνο γιατί με έπιασε ο πόλεμος. Μετά το πόλεμο πήγα απευθείας με βάλανε Τρίτη και μετά Πέμπτη και έφυγα. Μετά πήγα νυχτερινό και πήρα απολυτήριο. Δημοτικό πήγα σε αυτό που κήκε. Νηπιαγωγείο είχαμε στο σπίτι του Ιωαννίδη, κάτω ήταν μαγαζί και πάνω ήταν το νηπιαγωγείο. Μάλλον θα του πλήρωνε η υπηρεσία θα το νοίκιαζε. Στο δημοτικό παλιά στο ίδιο κτίριο είχε υπόγειο βάζανε οι Τούρκοι το γέννημα τους από τα δικαιώματα που παίρνανε από τους παραγωγούς. Μερικοί δικοί μας πιο θαρραλέοι τρυπούσαν με το τρυπάνι από έξω και τους αδειάζανε όλο το γέννημα

8. Τι επάγγελμα κάνετε;

Ελεύθερος επαγγελματίας

9. Έχω ακούσει ότι οι κάτοικοι του χωριού δεν βρίσκονταν από πάντα εδώ, ξέρετε αν ισχύει κάτι τέτοιο;

Βεβαίως από το Μορίχοβο ήταν η καταγωγή μας λέγανε οι γέροι

10. Αν ναι, από που κατάγεται η δική σας οικογένεια;

11. Πότε ήρθαν εδώ;

Ξέρω κι εγώ;

12. Γνωρίζετε μήπως από που κατάγονται κι άλλες οικογένειες του χωριού;

13. Γνωρίζετε αν ο τόπος κατοικούνταν πριν;

14. Αν ναι από ποιους;

15. Γιατί έφυγαν από τον προηγούμενο τόπο που ζούσαν; -

16. Γνωρίζετε αν πριν έρθουν εδώ οι πρόγονοι μας κατευθύνθηκαν κάπου αλλού;

17. Αν ναι, γιατί;

18. Τι τους έκανε να έρθουν μετά εδώ;

19. Γιατί έμειναν εδώ και δεν έφυγαν να πάνε κάπου αλλού;

Δεν ξέρω γιατί

20. Ξέρετε περίπου ποια περίοδο έγινε η μετακίνηση;

21. Με τι ασχολούνταν εκείνη τη περίοδο οι κάτοικοι;

22. Όταν ήρθαν, πως απέκτησαν χωράφια και οικόπεδα για να χτίσουν;

Τα βρήκαν έτσι από τους Τούρκους. Από άλλους τα αγοράσανε ενώ άλλοι φύγανε και τα αφήσανε έτσι και τα πήρανε μετά οι δικοί μας. Για αυτό και μερικοί δεν έχουν καθόλου τίτλους. Αλλά και να είχαν με τους πολέμους θα είχαν καεί. Όταν ήρθαν εδώ ήταν ακόμα οι Τούρκοι εδώ

23. Πιστεύετε ότι κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών οι κάτοικοι του χωριού ήταν με την Ελληνική πλευρά;

24. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν για αυτό το σκοπό;

25. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

26. Τα 2 χωριά ήταν ποτέ ενωμένα;

Αυτοί τώρα μία κοινότητα ήταν κανονικά, αλλά δεν είχε κόσμο δύο τρία σπίτια ήταν στη Κάτω Καλλινίκη. Μετά που φέρανε τους πόντιους θέλανε να τους βάλουνε σε εκείνο το μέρος που μένετε εσείς τώρα ενδιάμεσα στα δύο χωριά. Οι δικοί μας δε τους θέλανε και τους στείλανε κάτω και μετά ήρθανε και από τα γύρω τα χωριά δύο τρεις οικογένειες. Μετά ο Θεοδωρής ο Λεπτουργόπουλος τα χώρισε και την εκκλησία και την Καλλινίκη, αυτός έκανε την δουλειά.

Συμφωνείς εσύ με αυτό;

Δεν έκανε καλά. 10 σπίτια ήταν τι πας και κάνεις τόσα έξοδα θες άλλη κοινότητα άλλο παπά τα πάντα ενώ αλλιώς να, πως πηγαίνουμε και έρχονται αυτοί στην εκκλησία έτσι θα ήταν. Παλιά όταν κάναμε εκκλησιά γιατί δεν είχε και παπάδες μετά τους πολέμους βγάζανε δύο τρεις εκκλησίες οι παπάδες τις γιορτές. Άλλους παρασκευή άλλους Σάββατο, κανονίζανε.

27. Αν ναι, γιατί χωρίστηκαν, πότε έγινε αυτό;

28. Πως ήταν οι σχέσεις με τους κατοίκους των άλλων χωριών πριν και μετά τον χωρισμό;

29. Πότε ήρθαν πρόσφυγες εδώ;

Δεν ξέρω δεν πρόλαβα εγώ. Μάλλον τότε μετά τον πόλεμο που έφυγαν οι Τούρκοι από εδώ και τους φέρανε. Βλέπεις από τη Θράκη στις Κλεινές πάνω εδώ πόντιοι από τη Τουρκία από τα μέρη εκείνα ξέρω γω Έλληνες, γιατί υπάρχουν Έλληνες παντού. Αλλά εγώ δεν πρόλαβα

30. Ποια ήταν η σχέση σας μαζί τους;

Δεν μαλώνανε, τι να μαλώσουν δεν είχαν και τίποτα να χωρίσουν ούτε σύνορα είχαμε ούτε τίποτα μετά ο Θεοδωρής ότι έκανε έκανε

31. Γιατί εγκαταστάθηκαν μόνο στην Κάτω Καλλινίκη και όχι στην Άνω;

Δε τους θέλανε εδώ ενώ εκεί δεν είχε άτομα για να πουν ότι δε τους θέλουν. Σε όλα τα χωριά τους δεχτήκανε μόνο εδώ όχι

Πιστεύεις ότι έκαναν καλά;

Καλά κάνανε έμεινε καθαρό Μακεδονικό το χωριό

32. Πως τους αντιμετώπιζαν οι υπόλοιποι ντόπιοι πληθυσμοί.

33. Πως έγινε η απαλλοτρίωση των γαιών στο χωριό;

Στους πόντιους τους δώσανε κλήρο. Πριν ήτανε Τούρκικα κελεμέδες να όπως είχαμε αφήσει διαθέσιμα το ένα το άλλο και από εκείνα τους δίνανε. Είχε πολλά χωράφια που είχαν μείνει και η υπηρεσία τα ήξερε και τα δέσμευσε και από εκείνα έδιναν κλήρο και σε αυτούς και στους Καυκάσιους και στη Νίκη παντού. Δώσανε και στους δικούς μας αυτοί που ήταν πιο φτωχοί και η δική μας οικογένεια είχε μερικά χωράφια κλήρου και ακόμα φαινότουσαν αλλά τώρα με τον αναδασμό χάθηκαν.

34. Τους βοήθησαν οι ντόπιοι να εγκατασταθούν και να προσαρμοστούν στον τόπο;

35. Κατά τον Β π.π. υπήρχαν άτομα από το χωριό τα οποία πολέμησαν;

Μικρός ήμουνα που να ξέρω.

36. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

Του Τσαούση του Πέτρου ο παππούς, αυτός ήταν εκεί. Ο Τραιανός ο γαμπρός μου είχε άλογο και τον είχαν πάρει μαζί. Από τους Ιωαννίδηδες μου φαίνεται ο Βαγγέλας του Σίμου παππούς ή μπαμπάς. Και μερικά άτομα εκεί που πολεμούσανε τους πιάσανε αιχμάλωτους αλλά δε τους σκοτώσανε ο Τσομπανόπουλος που σου λέω γύρισε είχε τραυματιστεί και όταν ήρθε εδώ έπαιρνε αναπηρία και δε τους κρατήσανε και πολύ.

37. Πώς αντιμετώπισαν οι κάτοικοι του χωριού τον πόλεμο, και πως αργότερα την Κατοχή;

38. Πώς ζούσαν εκείνη την περίοδο;

Υπήρχε φτώχεια αλλά εντάξει ζούσε ο κόσμος, δεν είχε και βροχή, είχε πολλή ξηρασία αλλά ο κόσμος έκανε τις πατάτες τα φασόλια του για να φάει. Εντάξει υπήρχαν και οικογένειες που ζοριζόντουσαν πολύ αλλά εμείς κάνα 10ρια οικογένειες υπολογίζω στο χωριό ήμασταν καλά, δεν είχαμε ανάγκη γιατί είχαμε και ζώα και χωράφια λίγα παραπάνω

39. Τι γνωρίζετε για τα γεγονότα με τον Χανς; Τα θύματα τιμήθηκαν;

40. Μετά την απελευθέρωση ξεκίνησε ο εμφύλιος, οι κάτοικοι του χωριού έλαβαν μέρος;

Δεν είχαμε αντάρτες από εδώ από το χωριό. Μόνο που τα παίρνανε τα κορίτσια και σκοτώθηκαν κι όλα από τον Ιωαννίδη ήταν αρραβωνιασμένη μία κοπέλα την είχαν πάρει σκοτώθηκε, του Πανόπουλου είχε μία κοπέλα και αυτή τα ίδια και 2 3 κοπέλες σκοτώθηκαν έτσι, παιδιά τέτοια δεν είχαν πάρει γιατί πηγαίνανε στον λόχο κρυβόντουσαν. Εκεί κοιμόμασταν εγώ επειδή δε μας χωρούσε είχε πολύ κόσμο όλος ο κόσμος πηγαίαν εκεί, άλλοι κάτω άλλοι σε κρεβάτια. Μετά κάναμε κρυψώνες στα σπίτια μας και κρυβόμασταν από τους αντάρτες. Κάθε βράδυ κατέβαιναν οι αντάρτες στο χωριό και κλέβανε. Εμένα ο μπαμπάς μου ο μακαρίτης είχε σκάσει το τοίχο στο στύλο που είχαμε και στον την αχυρώνα είχα βγάλει άχυρό και εκεί κρυβόμουν, αλλά μία μέρα όταν έμπαινα εκεί έπαθα κοίλη. Βγαίνω ου λες γιατί πονούσα, οι αντάρτες ήταν ακόμα στο χωριό. Πηγαίνω σπίτι και μου λένε οι γέροι τι ήρθες οι αντάρτες είναι εδώ. Και μετά την άλλη μέρα πήγα και έκανα εγχείρηση.

41. Από ποια πλευρά ήταν οι περισσότεροι;

Δεν είχε άτομα στο χωριό που υποστήριζαν τους αντάρτες. Μόνο αυτούς που πήρα με το ζόρι εθελοντές όχι δεν πήγε κανείς.

42. Υπήρχε φανατισμός εκείνη τη περίοδο στο χωριό;

43. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν και χάθηκαν;

44. Υπήρχε άμαχος πληθυσμός που χάθηκε;

45. Τι ακολούθησε μετά τον εμφύλιο;

46. Πως ήταν τα πράγματα στο χωριό μετά από αυτή τη διαμάχη;

Μετά τον εμφύλιο πιάστηκε ο κόσμος στη δουλειά να βγάλει το ψωμί του να ζήσει. Και ζούσαμε καλά. Εγώ όπως θυμάμαι δεν υπόφερα για τίποτα, αλλά ήμασταν σφιγμένοι. Δεν είχαμε ελευθερία να φάμε όσο θέλαμε. Με το κουπόνι ψωνίζαμε. Πηγαίνανε οι γεροί πεζοί και τους κάνανε έλεγχο εκεί στο τσιφλίκι επάνω για να μην έχουν πάρει παραπάνω από ότι πρέπει. Αυτό το κουπόνι ήταν ένα χαρτί και σου έλεγε πόσο μπορείς να πάρεις για παράδειγμα ένα κιλό ζάχαρη μισό κιλό λάδι. Και να είχες λεφτά για παραπάνω δεν σου δίνανε. Πηγαίνανε νύχτα στο Μοναστήρι ο κόσμος. Θυμάμαι η πεθερά μου από εκεί πήγαινε και ψώνιζε κρυφά μέσα από τα ποτάμια περνούσανε για να φέρουν κάτι να φάνε. Ήταν πολύ δύσκολο.

47. Τι ενέργειες κάνατε για να μπορέσετε να επαναφέρετε τη ζωή σας στα φυσιολογικά της πλαίσια;

48. Μετά τον πόλεμο ο τρόπος ζωής σας ήταν ίδιος με πριν;

Υπήρχε πολύ φτώχεια, και δεν έβρεχε κι όλα βαρούσαμε με τη τσάπα το καλαμπόκι και η τσάπα γυρνούσε πίσω. Ε εντάξει μετά βάλαμε και λίγα ζώα και κάτι άρχισε να γίνεται προς το καλύτερο πότε λίγο γάλα πότε κάνα μοσχάρι

49. Αργότερα ήρθε η Χούντα, το περιμένατε, υπήρχαν στοιχεία που έδειχναν πως κάτι τέτοιο πρόκειται να γίνει;

Από που να καταλάβουμε, εγώ δεν ανακατεύτηκα σε τίποτα να πω την αλήθεια, ήμασταν οικογένεια που βλέπαμε τη δουλειά μας και δεν ανακατευτήκαμε πουθενά. Εκεί που θέλαμε κρατήσαμε τη θέση μας και τίποτα άλλο δεν είχαμε να κάνουμε ούτε με Χούντα ούτε με βασιλιά.

50. Πώς ήταν η ζωή σας εκείνη τη περίοδο, τι άλλαξε από την κανονική ροή;

Πολύ ωραία ζούσαμε τότε, έξω κοιμόταν ο κόσμος εδώ ερχόντουσαν τουρίστες βάζανε εκείνα το sleeping bag και κοιμόντουσαν έξω δηλαδή είχαμε πολύ ασφάλεια. Δηλαδή άλλο που λένε τώρα Χούντα και το ένα και το άλλο και φυλακές, ε εντάξει αυτοί που λοξοδρομούσανε πήγανε φυλακή

51. Υπήρξαν άτομα από το χωριό τα οποία χάθηκαν ή εξορίστηκαν κατά τη περίοδο αυτή;

Δεν είχε όχι

52. Υπήρχε κάποιο έθιμο ή συνήθεια η οποία έχει χαθεί τώρα και θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας; Ε βέβαια πολλά! Παλιά σε γιορτές πηγαίναμε οι άντρες για τσίπουρα το ένα το άλλο, αγαπιόντουσαν ο κόσμος δηλαδή ότι και να γινόταν βάζανε όργανα εκεί στο σχολείο χορεύανε και χειμώνας να ήταν και χιόνια να είχε, περνούσαμε καλά. Δεν είχαμε κανένα πρόβλημα τώρα δεν γίνονται αυτά, τώρα βλέπεις η μόδα, τώρα τη ζωή που κάνει ο κόσμος που να την κάναμε τότε με τι; Με άδεια χέρια. Και δε τους δίνανε και δεν είχε.

Συνέντευξη 2:

1. Πως λέγεστε;

Σ.Ζ. (άνδρας)

2. Ποιο είναι το πατρικό σας επίθετο; (για τις γυναίκες που χρησιμοποιούν το επώνυμο του συζύγου τους)

3. Από που κατάγεστε;

Από εδώ

4. Πως ονομάζονταν οι γονείς σας;

5. Ποιο είναι η ημερομηνία γέννησης σας;
1930

6. Έχετε τελειώσει το σχολείο;

Δε πήγα σχολείο εγώ. Στη Τρίτη δημοτικού πήγα 8 μέρες και έπιασε ο πόλεμος το 40 τον δάσκαλο τον πήρανε στρατιώτη από το σπίτι του. Και έκλεισε το σχολείο. Ξανά δεν πήγα.

7. Αν ναι, ποιου α- αν όχι, μέχρι ποια τάξη φτάσατε;

8. Τι επάγγελμα κάνετε;

Γεωργός ήμουν.

9. Έχω ακούσει ότι οι κάτοικοι του χωριού δεν βρίσκονταν από πάντα εδώ, ξέρετε αν ισχύει κάτι τέτοιο;

Δεν ξέρω τέτοιο πράγμα εδώ από όσο ξέρω εγώ εδώ ήταν το χωριό.

Το χωριό αυτό δεν λεγόταν Καλλινίκη πριν το πρώτο πόλεμο λεγόταν νίκη μετά άλλαξε εδώ λεγόταν καλή νίκη νίκησαν εδώ και μετά τέρμα εκεί πήγε η νίκη το αλλάξαν εντελώς

10. Αν ναι, από που κατάγεται η δική σας οικογένεια;

11. Πότε ήρθαν εδώ;

12. Γνωρίζετε μήπως από που κατάγονται κι άλλες οικογένειες του χωριού;

13. Γνωρίζετε αν ο τόπος κατοικούνταν πριν;

14. Αν ναι από ποιους;

15. Γιατί έφυγαν από τον προηγούμενο τόπο που ζούσαν;

16. Γνωρίζετε αν πριν έρθουν εδώ οι πρόγονοι μας κατευθύνθηκαν κάπου αλλού;

17. Αν ναι, γιατί;

18. Τι τους έκανε να έρθουν μετά εδώ;

19. Γιατί έμειναν εδώ και δεν έφυγαν να πάνε κάπου αλλού;

20. Ξέρετε περίπου ποια περίοδο έγινε η μετακίνηση;

21. Με τι ασχολούνταν εκείνη τη περίοδο οι κάτοικοι;

22. Όταν ήρθαν, πως απέκτησαν χωράφια και οικόπεδα για να χτίσουν;

23. Πιστεύετε ότι κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών οι κάτοικοι του χωριού ήταν με την Ελληνική πλευρά;

Το χωριό εδώ ήταν με τους Έλληνες πολεμούσαν και με τους Τούρκους που έγινε και αυτό με τη μικρά Ασία. Βλέπεις κι εκεί στο ηρώο που είναι γραμμένοι τότε σκοτώθηκαν.

24. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν για αυτό το σκοπό;

25. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

26. Τα 2 χωριά ήταν ποτέ ενωμένα;

Δεν ήταν ποτέ ενωμένα τα χωριά. Κάτω Καλλινίκη δεν υπήρχε πρώτα πήγε ο Βασιλειάδης ήταν 3 αδέρφια εδώ ο ένας πήγε εκεί. Πήγανε μετά και άνθρωποι από άλλα χωριά και έγινε χωριό. Το 22 ήρθανε μετά οι πόντιοι

27. Αν ναι, γιατί χωρίστηκαν, πότε έγινε αυτό;
28. Πως ήταν οι σχέσεις με τους κατοίκους των άλλων χωριών πριν και μετά τον χωρισμό;
29. Πότε ήρθαν πρόσφυγες εδώ;

Το 22

30. Ποια ήταν η σχέση σας μαζί τους;

Εδώ πρώτα είχε Τούρκους ο Βενιζέλος έκανε την αλλαγή τότε με τους Τούρκους. Να εδώ είχε τζαμί στη γωνία (δείχνοντας το σπίτι του Σιστάνη Χρήστου). Ε έφυγαν οι Τούρκοι και ήρθαν οι πόντιοι. Το μέρος αυτό ήταν πιο ακατοίκητο και ήρθαν πολλοί πόντιοι.

Τότε μας τα περνάνε τα χωράφια και μάλωναν. Δηλαδή τους τα έδινε το κράτος αλλά εμείς δεν θέλαμε να τα δώσει και μαλώναμε. Όχι εγώ φυσικά οι πρόγονοι.

31. Γιατί εγκαταστάθηκαν μόνο στην Κάτω Καλλινίκη και όχι στην Άνω;

Οι πόντιοι δεν ήρθαν εδώ πήγαν στο Καύκασο τους ήταν καλύτερο μέρος πιο ίσιο.

32. Πως τους αντιμετώπιζαν οι υπόλοιποι ντόπιοι πληθυσμοί.

33. Πως έγινε η απαλλοτρίωση των γαιών στο χωριό;

Ήρθαν από το κράτος εδώ και πήραν από τα χωράφια και τους έδωσαν και σε αυτούς

34. Τους βοήθησαν οι ντόπιοι να εγκατασταθούν και να προσαρμοστούν στον τόπο;

35. Κατά τον Β Π.Π. υπήρχαν άτομα από το χωριό τα οποία πολέμησαν;

Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν και στο Γερμανικό. Ο Ηλίας Σιάκος πιάστηκε αιχμάλωτος πήγε στην Ιταλία αλλά μετά γύρισε. Ο Σταύρος Μάνος που ήταν στην Αυστραλία και αυτός πολέμησε και ο Ιωαννίδης Βαγγέλης και αυτοί πιάστηκαν αιχμάλωτοι. Και ο Μιχάλης του Σιστάνη πολέμησε και δεν πιάστηκε γύρισε.

36. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

Στο γερμανικό δεν νομίζω να είχε που να σκοτώθηκαν.

37. Πώς αντιμετώπισαν οι κάτοικοι του χωριού τον πόλεμο, και πως αργότερα την Κατοχή;

38. Πώς ζούσαν εκείνη την περίοδο;

Εδώ στο χωριό δεν κάτσανε οι Γερμανοί ήταν περαστικοί. Πολύ φτώχεια υπήρχε το ψωμί μέσα άχυρα είχε και αυτό δεν έφτανε. Αλλά και οι Γερμανοί φτωχοί ήταν ένα κουτί δε μπορούσες να τους δεις να πετάνε Κάτω

39. Τι γνωρίζετε για τα γεγονότα με τον Χανς; Τα θύματα τιμήθηκαν;

Δεν γνωρίζω κάτι για αυτό.

40. Μετά την απελευθέρωση ξεκίνησε ο εμφύλιος, οι κάτοικοι του χωριού έλαβαν μέρος;

41. Από ποια πλευρά ήταν οι περισσότεροι;

42. Υπήρχε φανατισμός εκείνη τη περίοδο στο χωριό;

43. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν και χάθηκαν;

Με τους αντάρτες σκοτώθηκαν άτομα.

Ο θεός μου σκοτώθηκε του πατέρα μου ο αδερφός. Πήγε αντάρτης και σκοτώθηκε σε εκείνο το βουνό πάνω από τη Μελίτη. Ήταν παντρεμένος είχε και παιδιά. Και άλλοι σκοτώθηκαν. Εδώ ο Ιωαννίδης και του Τόσκου (Θόδωρου) ο πατέρας Πέτρος λεγόταν. Αυτούς από εδώ τους πήραν σαν καρφί ένα πράμα και τότε είχε σπιούνος. Στο χωριό δεν ήταν με τους αντάρτες. Είχε παιδιά με τους αντάρτες αλλά δεν είχαν πάει επειδή θέλανε τα πήρανε. Και κορίτσια είχαν πάρει και σκοτωθήκανε μερικά. Μια Σταυρούλα του Μεταξά του κουμτσак αδελφή του Ιωαννίδη Παντελή αδερφή. Του Πανόπουλου του γέρου αδερφή Νικόλας λεγόταν αυτός και στον Βακάνη είχε ένα κορίτσι του Γιώργη Βακάνη ανιψιά του Πέτσε (Πέτρου) κόρη αυτός ήταν στον Καναδά. Με το ζόρι τους παίρνανε πάνω για να γεμίσει κόσμος να μπορούν να κάνουν πόλεμο. Ήταν και ο Γιώργης αυτός του Τσομπανόπουλου με το ζόρι τον είχαν πάρει και αυτόν. Σπιούνος είχε εδώ τους ανθρώπους τους στέλνανε στη Μακρόνησο και ο πατέρας μου από

τους σπιούνους είχε πάει στη Μακρόνησο λέγανε ότι ήτανε Βούλγαρος και διάβαζε βουλγαρικά. Και όταν πήγε εκεί τους είπε αυτοί που έπρεπε να είναι εδώ μείνανε πίσω και δουλεύανε με τους αντάρτες

44. Υπήρχε άμαχος πληθυσμός που χάθηκε;

45. Τι ακολούθησε μετά τον εμφύλιο;

Ύστερα τέλειωσε ο εμφύλιος Ε καλύτερέσαν τα πράγματα. Τότε πήγα φαντάρος εγώ.

46. Πως ήταν τα πράγματα στο χωριό μετά από αυτή τη διαμάχη;

47. Τι ενέργειες κάνατε για να μπορέσετε να επαναφέρετε τη ζωή σας στα φυσιολογικά της πλαίσια;

48. Μετά τον πόλεμο ο τρόπος ζωής σας ήταν ίδιος με πριν;

49. Αργότερα ήρθε η Χούντα, το περιμένατε, υπήρχαν στοιχεία που έδειχναν πως κάτι τέτοιο πρόκειται να γίνει;

Απότομα ήρθε ποιος ήξερε τότε. Είχε και ένα τραγούδι βάστα τα κλειδιά Παπαδόπουλε

50. Πώς ήταν η ζωή σας εκείνη τη περίοδο, τι άλλαξε από την κανονική ροή;

Ωραία ζούσαμε να σου πω από τώρα καλύτερα ζούσαμε. Πιο φθηνά πράγματα είχε αγοράζες ψωμί με το καντάρια και για λίγο αν δεν έφτανε το ζύγι σου έβαζε και κομματάκι.

51. Υπήρξαν άτομα από το χωριό τα οποία χάθηκαν ή εξορίστηκαν κατά τη περίοδο αυτή;

Στη Χούντα δεν είχε τέτοια πράγματα με σκοτωμούς και εξορίες

52. Υπήρχε κάποιο έθιμο ή συνήθεια η οποία έχει χαθεί τώρα και θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας;

53. Μήπως έχετε κάποια παλιά φωτογραφία ή έγγραφο που θα θέλατε να μοιραστείτε;

Εθνική επέτειος Δεκ. 1950

Συνέντευξη 3:

1. Πως λέγεστε;
Γ.Ζ. (άνδρας)
2. Ποιο είναι το πατρικό σας επίθετο; (για τις γυναίκες που χρησιμοποιούν το επώνυμο του συζύγου τους)
3. Από που κατάγεστε;
Από εδώ
4. Πως ονομάζονταν οι γονείς σας;
5. Ποιο είναι η ημερομηνία γέννησης σας;
1952
6. Έχετε τελειώσει το σχολείο;
Τελείωσα σχολή ηλεκτρολόγου στη Φλώρινα
7. Αν ναι, ποιου α- αν όχι, μέχρι ποια τάξη φτάσατε;
8. Τι επάγγελμα κάνετε;
Δούλευα στην ΔΕΗ
9. Έχω ακούσει ότι οι κάτοικοι του χωριού δεν βρίσκονταν από πάντα εδώ, ξέρετε αν ισχύει κάτι τέτοιο;
Ναι από όσο ξέρω ισχύει κάτι τέτοιο
10. Αν ναι, από που κατάγεται η δική σας οικογένεια;
Από το Μορίοβο
11. Πότε ήρθαν εδώ;
Ε δεν ξέρω, Λογικά ήρθαν όταν έφυγαν οι Τούρκοι 1912 με 13
12. Γνωρίζετε μήπως από που κατάγονται κι άλλες οικογένειες του χωριού;
Οι περισσότερες πρέπει να ήρθαν από εκεί (Μορίοβο)
13. Γνωρίζετε αν ο τόπος κατοικούνταν πριν;
Ήταν δύο Τούρκοι οι οποίοι πήραν όλη αυτή την περιοχή δικιά τους. Ο ένας λέγανε ότι ήταν καλός ο άλλος κακός. Και οι δύο ήταν στις Άνω Κλεινές. Λέγεται ότι υπήρχαν δύο/τρεις οικογένειες οι οποίες ήταν ελληνικές.
14. Αν ναι από ποιους;
15. Γιατί έφυγαν από τον προηγούμενο τόπο που ζούσαν;
Κοίταζε εδώ δουλεύανε από πριν. Γεωργικές δουλειές κάνανε. Ε μετά εδώ κατασταλάξανε, εδώ ήταν το αφεντικό τους ο Τούρκος στον οποίο δουλεύανε. Δεν υπήρχαν τα σύνορα ερχόντουσαν, δουλεύανε και φεύγανε. Είχαν σχέσεις με εδώ. Όταν έφυγε ο Τούρκος καθίσανε μόνιμα εδώ και τους έδωσαν χωράφια. Ήταν δύο Τούρκοι οι οποίοι πήραν όλη αυτή την περιοχή δικιά τους.
16. Γνωρίζετε αν πριν έρθουν εδώ οι πρόγονοι μας κατευθύνθηκαν κάπου αλλού;
17. Αν ναι, γιατί;
18. Τι τους έκανε να έρθουν μετά εδώ;
19. Γιατί έμειναν εδώ και δεν έφυγαν να πάνε κάπου αλλού;
20. Ξέρετε περίπου ποια περίοδο έγινε η μετακίνηση;
Ε μόλις έφυγαν οι Τούρκοι πρέπει να μείνανε εδώ
21. Με τι ασχολούνταν εκείνη τη περίοδο οι κάτοικοι;
Εργάτες γεωργοί ήτανε
22. Όταν ήρθαν, πως απέκτησαν χωράφια και οικόπεδα για να χτίσουν;

Τα οικόπεδα μας τα έδωσε το κράτος, ανταλλάξιμα λεγόντουσαν, σου έδινε μέρος και το πλήρωνες σιγά σιγά. Όλο αυτό το μέρος ήταν κρατικό και μας το έδωσαν ανταλλάξιμο, κάθε χρόνο πληρώναμε. Οι παλιοί είχαν χτίσει ήδη δεν χρειαζόντουσαν άδεια και χτίζανε έτσι. Αργότερα όταν χρειαστήκαμε να βγάλουμε άδεια για να χτίσουμε αναγκαστήκαμε να πάμε στην Κοζάνη για να τα ξοφλήσουμε, να γραφτεί στο όνομά μας και μετά να χτίσουμε, να βγάλουμε άδεια αλλιώς δεν μπορούσαμε να χτίσουμε. Παλιά δεν χρειαζόντουσαν άδειες χτίζανε έτσι.

23. Πιστεύετε ότι κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών οι κάτοικοι του χωριού ήταν με την Ελληνική πλευρά;

Στους Βαλκανικούς το χωριό ήταν μοιρασμένο αλλά οι πιο πολλοί ήταν από την ελληνική πλευρά. Οι Βούλγαροι είχαν κάνει δωρεές και τους παντρεύανε κιόλας, υπάρχουν οικογένειες εδώ που έχουν παντρευτεί με Βούλγαρο παπά. Παντρεόντουσαν με Βούλγαρο παπά γιατί τότε δεν είχε ο κόσμος, δούλευε μεροκαματιάρης για ένα κομμάτι ψωμί, ήρθαν εδώ ξεφόρτωσαν ένα κάρο καλαμπόκι δέκα τσουβάλια καλαμπόκι για παράδειγμα.

24. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν για αυτό το σκοπό;

25. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

Για τη βουλγαρική δεν σκοτώθηκαν αλλά ότι φύγανε άτομα με το παιδομάζωμα φύγανε. Παράδειγμα του Μπαλακα του Σωτήρη ο πατέρας έφυγε πριν τον εμφύλιο και μετά επαναπατρίστηκε.

Ο παππούς μου ήταν ελληνόφρονας και τον σκότωσαν οι βουλγαρίζοντες. Τον είχανε βάλει υπεύθυνο εδώ στη περιοχή μας. Είχα ακούσει ότι τον είχαν βάλει επειδή ήταν βαθμοφόρος στον στρατό. Οι άλλοι εδώ δεν τον θέλανε και τον σκοτώσανε. Έγιναν μετά τα δικαστήρια τους βρήκανε πέρασαν στρατοδικείο και τους πιάσανε και τους κρέμασαν. Τον σκότωσε ο ιπποκόμος του.

26. Τα 2 χωριά ήταν ποτέ ενωμένα;

Δεν υπήρχε Κάτω Καλλινίκη ήταν μόνο Άνω. Όταν ήρθαν οι πόντιοι τους παραχώρησαν εκεί μέρος για να μείνουν και οι ντόπιοι ήταν από εδώ και μετά είχανε χωράφια εκεί και πήγανε

27. Αν ναι, γιατί χωρίστηκαν, πότε έγινε αυτό;

28. Πως ήταν οι σχέσεις με τους κατοίκους των άλλων χωριών πριν και μετά τον χωρισμό;

Στην αρχή δεν είχανε καλές σχέσεις. Λόγω ρατσισμού πόντιοι με ντόπιους. Πάντα όταν έρχεται σε ένα μέρος κάποιος και σου παίρνει τα χωράφια υπάρχει διαμάχη όπως και με τον Καύκασο. Πότε ήρθαν πρόσφυγες εδώ;

Δεν γνωρίζω

29. Ποια ήταν η σχέση σας μαζί τους;

Σου είπαν οι γέροι δεν τους θέλανε εμείς μετά εντάξει δεν είχαμε πρόβλημα.

30. Γιατί εγκαταστάθηκαν μόνο στην Κάτω Καλλινίκη και όχι στην Άνω;

Δεν τους θέλανε εδώ

31. Πως τους αντιμετώπιζαν οι υπόλοιποι ντόπιοι πληθυσμοί.

32. Πως έγινε η απαλλοτρίωση των γαιών στο χωριό;

Παλιά οι γεροί δεν ξέρανε τα στρέμματα ξέρανε το πογον που είναι 1200 στρέμματα περίπου. Ε όταν ήρθαν αυτοί έπρεπε να δουν τι χωράφια έχει ο καθένας για να δουν τι περισσεύει να τους δώσουν. Ήρθε λοιπόν το κλιμάκιο από κάτω παράδειγμα στον παππού μου. Παππού πόσα χωράφια έχεις; 100 πογονι αυτοί γράφανε 100 στρέμματα ε τα υπόλοιπα περισσεύανε και τώρα τα 100 που σου λέω είναι λίγα υπήρχανε οικογένειες που είχαν πολλά περισσότερα. Εκείνα τους τα δώσανε στους Πόντιους. Ξεσηκώθηκαν μετά οι δικοί μας αλλά οι ίδιοι τα είχανε δηλώσει. Το πογονι ήταν Τουρκικό. Από αυτά δώσανε και στους δικούς μας τους απόρους που δεν είχανε χωράφια. Δικαιούνταν από 4 η 5 στρέμματα για το κάθε παιδί οι δικοί μας, για τους άλλους ήταν πιο μεγάλος ο κλήρος. Έτσι άρχισε η διχόνοια. Ως

συνήθως οι δικοί μας που ήρθαν δεν είχαν πολλά χωράφια πήραν κλήρο. Δηλαδή χωράφια μπορεί να είχανε αλλά χωρίς χαρτιά.

33. Τους βοήθησαν οι ντόπιοι να εγκατασταθούν και να προσαρμοστούν στον τόπο;

34. Κατά τον Β π.π. υπήρχαν άτομα από το χωριό τα οποία πολέμησαν;

Υπήρχαν πολλά άτομα που πολέμησαν στο μέτωπο και που σκοτώθηκαν.

35. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

36. Πώς αντιμετώπισαν οι κάτοικοι του χωριού τον πόλεμο, και πως αργότερα την Κατοχή;

37. Πώς ζούσαν εκείνη την περίοδο;

Οι Γερμανοί δεν κάνανε ζημιά στο χωριό μας. Το σπίτι το δικό μας το είχαν καταλάβει και το είχαν κάνει αρχηγείο και ανάγκαζαν τη γριά τη γιαγιά μου να τους κουβαλάει στη πλάτη. Ύστερα βρέθηκε ένας Γερμανός πιο άνθρωπος και τους περιέλαβε τους έκανε τόπι στο ξύλο.

Άκουσα ότι στο προφήτη Ηλία οι αντάρτες σκότωσαν έναν ταχυδρόμο Αλβανό από αυτούς που πηγαίνανε μπροστά με τις μηχανές και μαζέψαν το χωριό θέλανε να τους σκοτώσουν όλους αλλά μεσολάβησαν άλλα πράγματα, αυτοί που δουλεύανε και από τις δυο πλευρές και δεν έγιναν τίποτα

38. Τι γνωρίζετε για τα γεγονότα με τον Χανς; Τα θύματα τιμήθηκαν;

Δεν γνωρίζω κάτι.

39. Μετά την απελευθέρωση ξεκίνησε ο εμφύλιος, οι κάτοικοι του χωριού έλαβαν μέρος;

Υπήρχαν άτομα στον εμφύλιο που πήγαν και με τον στρατό και με τους αντάρτες και αρκετοί δωσίλογοι. Υπήρχε και πολύς φανατισμός. Περισσότεροι πρέπει να ήταν από τη μεριά του στρατού. Μάζεψαν κόσμο τότε οι αντάρτες από το χωριό μας πήραν 10ρια 15 οι περισσότεροι δεν γύρισαν σκοτώθηκαν εκεί.

40. Από ποια πλευρά ήταν οι περισσότεροι;

Υπήρχαν άτομα στον εμφύλιο που πήγαν και με τον στρατό και με τους αντάρτες και αρκετοί δωσίλογοι

41. Υπήρχε φανατισμός εκείνη τη περίοδο στο χωριό;

Υπήρχε πολύς φανατισμός.

42. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν και χάθηκαν;

Μάζεψαν κόσμο τότε οι αντάρτες από το χωριό μας πήραν 10ρια 15 οι περισσότεροι δεν γύρισαν σκοτώθηκαν εκεί.

43. Υπήρχε άμαχος πληθυσμός που χάθηκε;

Του Αλέκου Τσανδέφσκη η αρραβωνιαστικιά σκοτώθηκε εκεί. Του Θανάση του Μαυρόπουλου η μάνα γύρισε. Της Βανκας (;) το παιδί το σκότωσαν. Του Δημήτρη του Τσομπανόπουλου ο μπαμπάς γύρισε πίσω. Αυτός είχε πάει και μόνος του πότε πήγαινε πότε γυρνούσε. Ήταν παιδί 16 17 χρόνων. Ο περισσότερος κόσμος που σκοτώθηκε ήταν άμαχοι.

44. Τι ακολούθησε μετά τον εμφύλιο;

Μετά τον εμφύλιο οι διαμάχες συνεχίστηκαν για αρκετό καιρό. Όχι σοβαρά αλλά υπήρχαν. Οι γέροι το κρατούσαν μανιάτικο αλλά τα παιδιά δεν δίναν σημασία.

45. Πως ήταν τα πράγματα στο χωριό μετά από αυτή τη διαμάχη;

46. Τι ενέργειες κάνατε για να μπορέσετε να επαναφέρετε τη ζωή σας στα φυσιολογικά της πλαίσια;

47. Μετά τον πόλεμο ο τρόπος ζωής σας ήταν ίδιος με πριν;

48. Αργότερα ήρθε η Χούντα, το περιμένατε, υπήρχαν στοιχεία που έδειχναν πως κάτι τέτοιο πρόκειται να γίνει;

Ποιος ήξερε βρε από τέτοια. Εγώ ήμουν στη σχολή τότε. Σηκωθήκαμε το απόγευμα να πάμε σχολείο βγήκε η αστυνομία και λέει όλοι στα χωριά σας στα σπίτια σας που να ξέραμε εμείς από τέτοια.

49. Πώς ήταν η ζωή σας εκείνη τη περίοδο, τι άλλαξε από την κανονική ροή;

Η χούντα μπορεί να ήταν δύσκολο πράγμα κακό αλλά είχε και τα καλά τους δεν υπήρχε αυτή η αγριότητα η εγκληματικότητα γίνονταν έργα το ρεύμα το νερό οι δρόμοι τότε έγιναν στα χωριά μας ως

τότε δυο βρύσες είχανε και τρέχανε οι γυναίκες να γεμίζουν με τις στάμνες. Με ανοιχτή πόρτα κοιμόμασταν μόνο από τον γείτονα μπορούσες να φοβάσαι.

Είχαμε το σχολείο κάναμε εκδηλώσεις γιορτές. Μέχρι και μεγάλοι κάναμε διαλόγους ποιήματα μια φορά μέχρι και στρατηγοί είχαν έρθει να μας παρακολουθήσουν επί χούντας. Κάναμε εκδρομές με το ίδρυμα βασιλεύς Παύλος. Εγώ είχα πάει τρεις φορές και όχι μόνο εγώ όλα τα παιδιά ποιος θα γυρνούσε τότε όλη την Ελλάδα.

50. Υπήρξαν άτομα από το χωριό τα οποία χάθηκαν ή εξορίστηκαν κατά τη περίοδο αυτή;
Όχι δεν νομίζω

51. Υπήρχε κάποιο έθιμο ή συνήθεια η οποία έχει χαθεί τώρα και θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας;

52. Μήπως έχετε κάποια παλιά φωτογραφία ή έγγραφο που θα θέλατε να μοιραστείτε;

Περιφορά του Επιταφίου Δεκ. 1960

Συνέντευξη 4-5:

1. Πως λέγεστε;

Σ.Η. /Σ.Ε. (άνδρας – γυναίκα)

2. Ποιο είναι το πατρικό σας επίθετο; (για τις γυναίκες που χρησιμοποιούν το επώνυμο του συζύγου τους)

3. Από που κατάγεστε;

4. Πως ονομάζονταν οι γονείς σας;

5. Ποιο είναι η ημερομηνία γέννησης σας;

1944 1946

6. Έχετε τελειώσει το σχολείο;

Ναι

γυμνάσιο και ιερατική σχολή στη Φλώρινα

δημοτικό

7. Αν ναι, ποιου α- αν όχι, μέχρι ποια τάξη φτάσατε;

8. Τι επάγγελμα κάνετε;

Ιερέας/ οικοκυρά

9. Έχω ακούσει ότι οι κάτοικοι του χωριού δεν βρίσκονταν από πάντα εδώ, ξέρετε αν ισχύει κάτι τέτοιο;

Οι μεταξάδες αυτοί πρέπει να ήταν αρβανίτες ήρθαν από ύστερα. Μερικές οικογένειες δηλαδή. 6-7 περίπου. Όταν ήρθαν αυτοί αγοράσανε το μέρος και χτίσανε

10. Αν ναι, από που κατάγεται η δική σας οικογένεια;

11. Πότε ήρθαν εδώ;

12. Γνωρίζετε μήπως από που κατάγονται κι άλλες οικογένειες του χωριού;

13. Γνωρίζετε αν ο τόπος κατοικούνταν πριν;

14. Αν ναι από ποιους;

15. Γιατί έφυγαν από τον προηγούμενο τόπο που ζούσαν;

16. Γνωρίζετε αν πριν έρθουν εδώ οι πρόγονοι μας κατευθύνθηκαν κάπου αλλού;

17. Αν ναι, γιατί;

18. Τι τους έκανε να έρθουν μετά εδώ;

19. Γιατί έμειναν εδώ και δεν έφυγαν να πάνε κάπου αλλού;

20. Ξέρετε περίπου ποια περίοδο έγινε η μετακίνηση;

21. Με τι ασχολούνταν εκείνη τη περίοδο οι κάτοικοι;

22. Όταν ήρθαν, πως απέκτησαν χωράφια και οικόπεδα για να χτίσουν;

23. Πιστεύετε ότι κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών οι κάτοικοι του χωριού ήταν με την Ελληνική πλευρά;

Μάλλον από την ελληνική πλευρά ήτανε αλλά λίγοι μπορεί να ήτανε και από την άλλη πλευρά. Ο παππούς μου σκοτώθηκε τότε. Όταν περνούσε ο βουλγάρικος στρατός βγήκε από το μύλο που άλεθε και λέει καλά έτσι θα μας φέρετε την ελευθερία; Κλέβετε ατιμάζετε τις γυναίκες και λέτε κι όλα ότι είστε δικοί μας; Τον πιάσανε τον πήγανε στο Μοναστήρι και τον δικάσανε ε εκεί αθώωθηκε. Πήγε ύστερα να βρει κάτι δικούς μας που είχαμε εκεί και πηγαίνοντας στο δρόμο τον σκοτώσανε τώρα ξέρω εγώ από όπλο από βλήμα δεν ξέρω.

Και τον δικό μου τον παππού τον κυνηγούσαν. Ξέρεις τότε στους χορούς με τα πιστόλια. Αυτός που τον σκότωσε ήταν φίλοι και έτσι τον ξεγέλασε πήγανε στην Κορια και εκεί τον σκότωσε. Αλλά του λέγανε σε αυτόν άμα δεν τον σκοτώσεις εσύ θα σε σκοτώσουμε εσένα (μάλλον αυτοί που ήταν με τη Βουλγάρικη

πλευρά) . Του λέει λοιπόν άντε ως τώρα κυνηγούσαμε τώρα θα βάλουμε να σημαδέψουμε στα καπέλα και αυτός αντί στο καπέλο στο κεφάλι. Αλλά ύστερα τον πήρανε αυτόν για μαρτυρά μιας και ήταν φίλοι αλλά μόνος του προδόθηκε αυτός. Είχε λίγο χιόνι και έλεγε μη νομίσετε ότι αυτή η πατημασιά είναι δική μου να δεν ταιριάζει και έτσι τον πιάσανε. Ύστερα τον δικάσανε και τον σκοτώσανε μαζί με άλλα 3 4 άτομα. Του Θόδωρου του Παρασκευόπουλου ο παππούς ή ο πατέρας, ο Τσαϊκος. Παρουσιαζόταν ως καπετάνιος έτσι θεωρούσε τον εαυτό του και με το όπλο γυρνούσε.

24. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν για αυτό το σκοπό;

25. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

26. Τα 2 χωριά ήταν ποτέ ενωμένα;

Στη κάτω Καλλινίκη είχε δυο τρία σπίτια πάλι από τους δικούς μας είχανε πάει εκεί. Ύστερα ήρθανε και οι πόντιοι και έγινε χωριό. Μείνανε μόνο εκεί γιατί δεν τους θέλανε εδώ θέλανε να κάνουν σπίτια εδώ στην άκρη προς την Κάτω Καλλινίκη αλλά δεν τους αφήσανε οι γέροι και ύστερα πήγανε εκεί κάνανε και από 3 4 σπίτια έγινε χωριό.

27. Αν ναι, γιατί χωρίστηκαν, πότε έγινε αυτό;

Έγινε όταν ήρθαν οι Πόντιοι.

28. Πως ήταν οι σχέσεις με τους κατοίκους των άλλων χωριών πριν και μετά τον χωρισμό;

29. Πότε ήρθαν πρόσφυγες εδώ;

Αυτοί πρέπει να ήρθανε το 30 ξέρω κι εγώ πότε τους φέρανε

30. Ποια ήταν η σχέση σας μαζί τους;

Οι σχέσεις τους ήτανε καλές δεν είχαμε ιστορίες Ε μετά αυτοί δεν είχαν εργαλεία τους είχαν δώσει χωράφια κλήρο και τα νοίκιαζε οι δικοί μας και τους έδιναν σιτάρι

31. Γιατί εγκαταστάθηκαν μόνο στην Κάτω Καλλινίκη και όχι στην Άνω;

Μείνανε μόνο εκεί γιατί δεν τους θέλανε εδώ, θέλανε να κάνουν σπίτια εδώ στην άκρη προς την Κάτω Καλλινίκη αλλά δεν τους αφήσανε οι γέροι και ύστερα πήγανε εκεί κάνανε και από 3 4 σπίτια έγινε χωριό.

32. Πως τους αντιμετώπιζαν οι υπόλοιποι ντόπιοι πληθυσμοί.

33. Πως έγινε η απαλλοτρίωση των γαιών στο χωριό;

34. Τους βοήθησαν οι ντόπιοι να εγκατασταθούν και να προσαρμοστούν στον τόπο;

35. Κατά τον Β π.π. υπήρχαν άτομα από το χωριό τα οποία πολέμησαν;

Οι δικοί μας είχαν πάει στρατιώτες.

36. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

37. Πώς αντιμετώπισαν οι κάτοικοι του χωριού τον πόλεμο, και πως αργότερα την Κατοχή;

Εδώ οι Γερμανοί δεν κάνανε τίποτα.

38. Πώς ζούσαν εκείνη την περίοδο;

Η ζωή ήταν φτωχική ότι μπορούσαν να βγάλουν μόνοι τους για να κάνουν το ψωμί τους να φάνε.

39. Τι γνωρίζετε για τα γεγονότα με τον Χανς; Τα θύματα τιμήθηκαν;

40. Μετά την απελευθέρωση ξεκίνησε ο εμφύλιος, οι κάτοικοι του χωριού έλαβαν μέρος;

41. Από ποια πλευρά ήταν οι περισσότεροι;

Οι περισσότεροι ήταν από το στρατό αλλά είχε και από τις δυο μεριές. Μερικές οικογένειες ήταν από τους αντάρτες όπως του μεταξύ του δάσκαλου ο πατέρας που έστειλε στα σπίτια να ψάχνουν και μετά τον πιάσανε αυτόν και τον στείλανε στα δικαστήρια θα τον σκοτώνανε.

42. Υπήρχε φανατισμός εκείνη τη περίοδο στο χωριό;

Υπήρχε πολύ μίσος. Από τους αντάρτες κρυβόντουσαν. Ο πατέρας μου είχε φτιάξει στο στάβλο στο πάτωμα τρύπα και από πάνω έβαζε σανίδια και άχυρα και κρυβόντουσαν μέσα. Και είχαμε και ένα φούρνο όπως είχε το θόλο και τη σκεπή ενδιάμεσα ήταν κούφιο και χωρούσε 5 6 άτομα μέσα.

43. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν και χάθηκαν;

44. Υπήρχε άμαχος πληθυσμός που χάθηκε;

Οι αντάρτες που ήταν από εδώ δεν πήγαν μόνοι τους τους πήρανε. Να εδώ τον Μπαλάκα τον Παντελή του Μιχάλη τον πατέρα τον πήρανε. Του Ζήση του Ταλιόπουλου ο πατέρας. Του Μαυρόπουλου του Γρηγόρη. Τον Λαλα που ήταν εκεί ένας γέρος τον γιο του αυτοι δεν γύρισαν. Ο Θανάσης ο Κλάψης και ο Θανάσης ο Μπαλάκας γύρισαν και του Γραβάντα (Δημητρίου) μου φαίνεται πρέπει να ήταν ένας. Και του Τόσκου (Θόδωρου Σκοτάνη) ο θείος σκοτώθηκε. είχε και σπιούνους από τους αντάρτες αλλά δεν ήταν πολλοί.

45. Τι ακολούθησε μετά τον εμφύλιο;

Το μίσος μερικοί το κρατούσαν. Αλλά Πιο καλά ήταν τα πράγματα όταν πέρασε.

46. Πως ήταν τα πράγματα στο χωριό μετά από αυτή τη διαμάχη;

47. Τι ενέργειες κάνατε για να μπορέσετε να επαναφέρετε τη ζωή σας στα φυσιολογικά της πλαίσια;

48. Μετά τον πόλεμο ο τρόπος ζωής σας ήταν ίδιος με πριν;

49. Αργότερα ήρθε η Χούντα, το περιμένατε, υπήρχαν στοιχεία που έδειχναν πως κάτι τέτοιο πρόκειται να γίνει;

Η χούντα όταν ήρθε λέγανε κάτι αλλά ποιος έδινε σημασία.

50. Πώς ήταν η ζωή σας εκείνη τη περίοδο, τι άλλαξε από την κανονική ροή;

Καλύτερα ήταν ο καιρός τότε, ότι είχαν στη τράπεζα χρεωμένο τους το χάρισαν σπίτι, τρακτέρ, καρότσες. Τότε όλοι χουντικοί ήταν ξες ότι έρθει αυτό ας είναι. Όλοι χόρευαν το χορό του Παπαδόπουλου και ύστερα όταν έφυγε όλοι γίνανε το άλλο. Αλλά και πολύ μίσος είχαν που σταμάτησε τότε στη Χούντα.

51. Υπήρξαν άτομα από το χωριό τα οποία χάθηκαν ή εξορίστηκαν κατά τη περίοδο αυτή;

Μπα

52. Υπήρχε κάποιο έθιμο ή συνήθεια η οποία έχει χαθεί τώρα και θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας;

Εθνική επέτειος

Συνέντευξη 6:

Όνομα: Σ.Β. (γυναίκα)

Ημ-νία γέννησης: 1950

Επάγγελμα: αγρότισσα

52. Υπήρχε κάποιο έθιμο ή συνήθεια η οποία έχει χαθεί τώρα και θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας; Μπαμπάρια:

Ήταν μια παρέα 5 6 άτομα ντύνονταν άλλος νύφη άλλος γαμπρός με διάφορες στολές με κουδούνια στη μέση και με γκλίτσα. Γυρνούσαν από σπίτι σε σπίτι και μάζευαν διάφορα πράγματα.

Των βαΐων:

Γυρνούσαν οι κοπέλες ντυμένες με χωριάτικα μάζευαν αυγά λεφτά φασόλια και ότι άλλο τους έδιναν και μετά τα μοίραζαν. Σε κάθε αυλή τραγουδούσαν χόρευαν. Μου φαίνεται τραγουδούσαν πιο πολύ ντόπια Αγίου Γεωργίου:

Οι κοπέλες βάζανε σε ένα δέντρο μια κούνια και της λέγανε ένα τραγούδι και την κουνούσαν για να πάει εκεί που αγαπούσε το τραγούδι ήταν ντόπιο και έλεγε «οτ γκρανκα γκρανκα» (από κλαδί σε κλαδί) και μετά δεν θυμάμαι.

Γάμος

Στους γάμους τη Πέμπτη μαζεύονταν το πιο κοντινό σοι και ετοιμάζαμε το «κφας» δηλαδή το προζύμι για το ψωμί που θα μοίραζαν την άλλη μέρα για να καλέσουν. Βάζανε σε ένα σίδερο βασιλικό και με εκείνο ανακατεύοντας τη ζύμη για το προζύμι.

Τη Παρασκευή καλούσαν οι γυναίκες που τις έλεγαν «ποσεστρίμες». Καλούσαν το κάθε σπίτι χωριά με ψωμί. Μετά μαζεύονταν στο σπίτι του γαμπρού η της νύφης και τρώγανε φασόλι πιπεριές ότι είχε ο καθένας και χόρευαν

Τη Κυριακή όταν τη βγάζανε από την εκκλησία πηγαίνοντας εκεί που θα γινόταν η εκδήλωση περνούσαν με τα όργανα από τρεις βρύσες και μια ελεύθερη κοπέλα έδινε νερό στη νύφη από τις χούφτες της σταυρώνοντας τα δάχτυλα της

Τη Δευτέρα μετά το γάμο η νύφη όπως ήταν ντυμένη έπρεπε να πάρει νερό από τρεις βρύσες Θερίζαμε με τα χέρια με το δρεπάνι το τελευταίο στάχυα από το τελευταίο χωράφι το έπαιρνε μια κοπέλα και το κάνανε σταυρό. Το έπαιρνε η κοπέλα και το πήγαινε στο σπίτι χωρίς να μιλήσει χωρίς να πει τίποτα μέχρι στο σπίτι που θα το πήγαινε και θα το έριχνε στο αμπάρι με το άλλο το σιτάρι για το καλό. Αυτό το έχω κάνει κι εγώ στη γειτόνισσα εκεί με είχε φωνάξει από το χωράφι η νοικοκυρά. Έπρεπε να είναι κοπέλα όχι παντρεμένη.

Συνέντευξη 7:

1. Πως λέγεστε;

ΣΚ.Ε. (γυναίκα)

2. Ποιο είναι το πατρικό σας επίθετο; (για τις γυναίκες που χρησιμοποιούν το επώνυμο του συζύγου τους)

3. Από που κατάγεστε;

Από την Άνω Καλλινίκη

4. Πως ονομάζονταν οι γονείς σας;

5. Ποιο είναι η ημερομηνία γέννησης σας;

Γεννήθηκα το 1937

6. Έχετε τελειώσει το σχολείο;

Μέχρι Δευτέρα δημοτικού πήγα και η δασκάλα επειδή τον αγαπούσε τον μπαμπά μου με έβαλε μεγάλη τάξη και έτσι το πήρα το απολυτήριο. Έλεγε εκείνη η γριά η δασκάλα στην κόρη μου που τη συναντούσε στη Φλώρινα. Εγώ πήγα νέα κοπέλα να τους μάθω Ελληνικά και αυτοί μου μάθανε ντόπια. Και μου λέγανε τα παιδιά «δασκάλα εγώ πεινάω, θα φύγω η μαμά μου έχει κάνει πίτα στο σπίτι» και εγώ τους έλεγα πήγαινε και όταν θα έρθεις φέρε μου και μένα λίγο. Με έμαθε γράμματα η κουνιάδα μου η Μήτα (Δήμητρα). Ούτε ο άντρας μου τελείωσε το σχολείο πήγε μετά στο νυχτερινό. Εμάς μας έπιασε ο πόλεμος για αυτό.

7. Αν ναι, ποιου α- αν όχι, μέχρι ποια τάξη φτάσατε;

Μέχρι τη Δευτέρα δημοτικού

8. Τι επάγγελμα κάνετε;

Νοικοκυρά και αγρότισσα

9. Έχω ακούσει ότι οι κάτοικοι του χωριού δεν βρίσκονταν από πάντα εδώ, ξέρετε αν ισχύει κάτι τέτοιο;

10. Αν ναι, από που κατάγεται η δική σας οικογένεια;

Οι Σκοτάνηδες ήρθαν από την Πρώτη σαν εργάτες και μείνανε εδώ. Η πεθερά μου πήγε νύφη εκεί. Μετά ήρθαν εδώ.

11. Πότε ήρθαν εδώ;

Ε παλιά.

12. Γνωρίζετε μήπως από που κατάγονται κι άλλες οικογένειες του χωριού;

Οι Μητάνηδες είχαν αμόνι και ήρθαν από κάπου εκεί στον Μεσόκαμπο αλλά δεν ξέρω πιο ακριβώς χωριό γύφτους τους λέγανε κάποτε. Οι Μεταξάδες και οι Μπεδέληδες είναι Αρβανίτες. Ενώ ο Τσούκας ήταν Βορειοηπειώτης.

13. Γνωρίζετε αν ο τόπος κατοικούνταν πριν;

Είχε 5 σπίτια εδώ από πιο πριν.

14. Αν ναι από ποιους;

Οι Τσανδέφκηδες και οι Μπαλάκηδες ήταν εδώ από πιο παλιά από τους Σκοτάνηδες.

15. Γιατί έφυγαν από τον προηγούμενο τόπο που ζούσαν;

Ξέρω κι εγώ γιατί;

16. Γνωρίζετε αν πριν έρθουν εδώ οι πρόγονοι μας κατευθύνθηκαν κάπου αλλού;

17. Αν ναι, γιατί;

18. Τι τους έκανε να έρθουν μετά εδώ;

19. Γιατί έμειναν εδώ και δεν έφυγαν να πάνε κάπου αλλού;

20. Ξέρετε περίπου ποια περίοδο έγινε η μετακίνηση;

21. Με τι ασχολούνταν εκείνη τη περίοδο οι κάτοικοι;

Αγρότες ήταν όλοι.

22. Όταν ήρθαν, πως απέκτησαν χωράφια και οικόπεδα για να χτίσουν;

Τα αγόρασαν.

23. Πιστεύετε ότι κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών οι κάτοικοι του χωριού ήταν με την Ελληνική πλευρά;

24. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν για αυτό το σκοπό;

Ο Καπετάνιος ήταν στρατιωτικός ήταν πολύ έξυπνος πήγαινε και Γυμνάσιο, είχε και μία έπαρση όμως. Ήταν πολύ φίλος με τους Μάνηδες. Πήγαν που λες στη Μαρίνα σε κάτι συγγενείς για καφέ. Είχε χιονάκι και από τη Μαρίνα πήγανε στα Πορόι (τοποθεσία) τον σκότωσε και τσουπ στη τρύπα. Και έτσι ποτέ κορίτσι με παιδί από αυτά τα σόγια δεν πάρθηκαν. Γύρισαν που λες το σκυλί και το άλογο χωρίς τον καπετάνιο. Το σκυλί και το άλογο από μπροστά και οι άνθρωποι από πίσω και τους πήγε εκεί. Και που λες έρχεται ένας από τους Παρασκευοπουλαίους και του λέει σε έναν ξάδερφο να εκεί τον σκοτώσανε τον Καπετάνιο και του λέει αυτός που ξέρεις εσύ, μήπως κι εσύ ήσουν μαζί τους; Αυτός λέει όχι εγώ μόνο άκουσα. Όταν ξεκίνησαν να κάνουν ανακρίσεις και τον Μάνο τον πιάσανε και τον Παρασκευόπουλο και ένας από εκείνο το μεγάλο σπίτι τον Τσάικο και έναν Ιωαννίδη από εδώ. Αυτός ήταν μέσα στο προεδρείο αντιπρόεδρος και τους πάνε φυλακή στην Θεσσαλονίκη. Τότε παντρεύτηκε μία κοπέλα εδώ στο χωριό από τους Ιωαννίδηδες και πήγε με το τραίνο η κοπέλα ως εκεί να την δει ο πατέρας της νύφη (Ιωαννίδη) Αυτός τελικά αθωώθηκε και γύρισε πίσω. Δεν είχε κάνει κάτι αυτός τον είχαν πάρει γιατί ήταν πρόεδρος και μπορεί κάτι να ήξερε. Και τον Μάνο τον σκότωσαν μετά.

Ο Μάνος λέγανε είναι Σπιούνος πήγαινε από όλες τις πλευρές. Ήταν Αγίου Δημητρίου, αυτό μου το έλεγε η πεθερά μου, εδώ στο Σίκο είχανε ένα παλιό σπίτι, πήγε αυτός εκεί για την γιορτή σαν φίλος τους. Τον πιάσανε στον πάνω όροφο και τους ξεφεύγει και πάει να κατέβει από τη σκάλα και η Νέδα Σίκου του έβαλε τρικλοποδιά έπεσε και αυτή έπεσε από πάνω του και τον σκότωσαν. Τους λέει τώρα η γριά κάντε τον κομμάτια και βάλτε στο κάρο κοπριά και τ κομμάτια μέσα, να πάτε να το ρίξετε στο ποτάμι στο Γκράδες (τοποθεσία). Πιο κάτω ήταν ο μύλος και βάζανε εκεί φράγμα για τον μύλο. Τον ρίξαν εκεί και πάνε οι μιλωνάδες και κλείνουν να μη πηγαίνει το νερό στο μύλο και φύγανε τα κομμάτια στο ποτάμι και ποιος ξέρει που φτάσανε. Αυτά όλα μου τα έλεγε η πεθερά μου. Αυτά τα ήξερε γιατί της πεθεράς μου το πρώτο παιδί πήρε κορίτσι από τους Σίκου. Έγινε συμπεθέρα με τη Νέδα Σίκου και τα έμαθε. Και όπως οι Τσανδέσκηδες και οι Μάνηδες δεν παντρεύονται μαζί έτσι και οι Σίκηδες και οι Μάνηδες.

Παλιά όλοι ήταν Κομιτατζήδες είχαν ένα όπλο και γυρνούσαν.

25. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

Τον μύλο που είχαμε τον είχαν συνεταιρικά ένας Σίκος, οι Μπαλάκηδες και ένας από την Κάτω Καλλινίκη. Είχαν βάλει άνθρωπο από τον Πολυπλάτανο να δουλεύει και τον σκότωσαν οι κομιτατζήδες. Αμα σε βάζανε στο μάτι και στο δρόμο μπροστά σε σκότωνε.

26. Τα 2 χωριά ήταν ποτέ ενωμένα;

Τα χωριά ήταν πάντα χωρισμένα. Ήταν πέντε σπίτια αυτά εδώ και μετά ήρθαν οι πόντιοι.

27. Αν ναι, γιατί χωρίστηκαν, πότε έγινε αυτό;

28. Πως ήταν οι σχέσεις με τους κατοίκους των άλλων χωριών πριν και μετά τον χωρισμό;

29. Πότε ήρθαν πρόσφυγες εδώ;

Μάλλον το 22

30. Ποια ήταν η σχέση σας μαζί τους;

Στις αρχές δεν ήταν φίλοι οι γέροι. Ύστερα εμείς μεγαλώσαμε δεν την κρατήσαμε την έχθρα. Εμείς πηγαίναμε σε αυτούς εργάτες. Αυτοί φέρανε και την καλλιέργεια του καπνού. Μετά εμείς είχαμε και πόντιο κουμπάρο τον Τουμπαΐδη. Οι πόντιοι ήταν πολύ έξυπνοι δεν ήταν σαν εμάς. Αυτοί τι κάνανε ήρθαν εδώ τα πήρανε τα χωράφια τα πουλήσανε και ορίστε Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Πτολεμαΐδα, από εμάς ποιος πήγε; Αλλά και όσο ήταν αυτοί εδώ το κρατούσαν το σχολείο τα στέλνανε τα παιδιά τους σχολείο και μπορεί και για αυτό φύγανε, ξέρανε γράμματα. Τώρα το σχολείο στην Κάτω Καλλινίκη κάθεται. Οι δικοί μας δεν τα στέλνανε τα παιδιά σχολείο. Να εγώ δεν πήγα σχολείο τσάπιζα.

31. Γιατί εγκαταστάθηκαν μόνο στην Κάτω Καλλινίκη και όχι στην Άνω;

Μήπως δεν είχε μέρος εδώ να του βάλανε αλλά και μήπως δεν τους θέλανε,

32. Πως τους αντιμετώπιζαν οι υπόλοιποι ντόπιοι πληθυσμοί.

33. Πως έγινε η απαλλοτρίωση των γαιών στο χωριό;

Όταν ήρθαν αυτοί τους έδωσαν από το κράτος κλήρο. Δώσανε και στους δικούς μας όμως. Όχι σε όλους βέβαια. Εδώ είχαμε έναν Τσιφλικά, Ρόλες λεγόταν, αυτός ήταν πολύ πλούσιος είχε 5 6 εργάτες με άλογα. Αυτουνού τα χωράφια τα μοιράσανε στο χωριό. Το σπίτι του Ρόλη ήταν με τούβλα, ενώ όλα τα υπόλοιπα ήταν με πλήθια και πέτρες. Οι δικοί μας μουρμούριζαν ότι τα πιο ωραία χωράφια τα έδωσαν σε αυτούς.

34. Τους βοήθησαν οι ντόπιοι να εγκατασταθούν και να προσαρμοστούν στον τόπο;

35. Κατά τον Β π.π. υπήρχαν άτομα από το χωριό τα οποία πολέμησαν;

Βέβαια υπήρχαν.

36. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

37. Πώς αντιμετώπισαν οι κάτοικοι του χωριού τον πόλεμο, και πως αργότερα την Κατοχή;

38. Πώς ζούσαν εκείνη την περίοδο;

Ήρθανε με μηχανάκια οι Γερμανοί και από δίπλα τα μηχανάκια είχαν σαν θέση για να κάθονται. Κάθισαν στο Μπλάτο (τοποθεσία) και γέμισε όλο το μέρος. Έμειναν δύο μέρες και δύο νύχτες. Εγώ πήγαινα εκεί στη βρύση για νερό. Κάτι μου λέγανε Γερμανικά και εγώ δεν κατάλαβα. Μετά με νοήματα μου λένε αφού βγήκαν από το σπίτι του παππού μου, αν κοιμάται εδώ ο Θόδωρος ο ξάδερφός μου. Εκεί στον Γραβάντα είχανε σαν σκηνή και φτιάχνανε καφέ. Αφού φύγανε άφησαν γαλέτες με τρύπες και πήγε ένας Θόδωρος και ο Θωμάς ο Μπαγάσης να μαζέψουν για να φάνε. Πήγα και εγώ και με έπιασε η μάνα μου και με έδειρε μου λέει άμα έρθουν πίσω θα σε σκοτώσουν.

Έλεγε ένας παππούς πολύ μας φύλαξε ο Πρ. Ηλίας στο Γερμανικό. Ήρθαν οι Γερμανοί από την Φλώρινα να το κάψουν το χωριό και εκεί ακριβώς στον Προφήτη Ηλία τους κόπηκε η δύναμη. Μόνο ο πιο μεγάλος ήρθε στο πρώτο σπίτι του χωριού στον Τσούλιο, αυτός ήξερε λίγα Γερμανικά και του λέει ο Γερμανός αυτός σας φιλάει πολύ να τον προσέχετε εξαιτίας του δεν σας κάναμε κακό και έφυγαν στα Μπίτολα.

39. Τι γνωρίζετε για τα γεγονότα με τον Χανς; Τα θύματα τιμήθηκαν;

Δεν ξέρω κάτι. Ξέρω μόνο ότι ήταν πολύ σπιούνος ο Τουμπαΐδης.

40. Μετά την απελευθέρωση ξεκίνησε ο εμφύλιος, οι κάτοικοι του χωριού έλαβαν μέρος;

Ναι

41. Από ποια πλευρά ήταν οι περισσότεροι;

Υπήρχαν πολλά άτομα που ήτανε και από τις δύο μεριές. Από όποια μεριά τους σύμφερε

42. Υπήρχε φανατισμός εκείνη τη περίοδο στο χωριό;

Πολύ

43. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν και χάθηκαν;

44. Υπήρχε άμαχος πληθυσμός που χάθηκε;

Όταν ήμουν 5 6 χρονών ήρθαν οι αντάρτες και έλεγε η μαμά μου αυτά τα παιδιά να τα κρύψουμε στο ταβάνι να μην έρθουν οι αντάρτες να μας τα πάρουν. Είχε που λες ένα μεγάλο τζάκι στη σκεπή και εμείς τα βγάλαμε τα κεφάλια μας να βλέπουμε τι γίνεται. Οι αντάρτες ήταν στους Μπαγάσηδες και τις πήραν

τις δύο συννυφάδες και είχαν πάρει και κάτι άλλες από την Κάτω Καλλινίκη. Κάποιος τις είχε αναφέρει λέγανε τότε, όπως για παράδειγμα εγώ να πάω να πω στους αντάρτες να πάρουν τη μαμά σου. Όταν φτάσανε εκεί στα μέρη του Πολυπλατάνου ο Γιώργης Μάνος ο γέρος πήγαινε με τους αντάρτες εκεί προς το Καύκασο την έπιασε και ήθελε να την βιάσει. Αυτή ήρθε εδώ στους Μπαγάσηδες εκείνος παντρεύτηκε και ήθελε να την πάρει την κόρη της και η γιαγιά δεν την έδωσε. Κάπως έτσι μαθεύτηκε ότι αυτός τις ανάφερε τις γυναίκες και ότι ήθελε να τις βιάσει. Αυτός ήταν και από τις δύο τις μεριές. Ξέρεις πόσους τέτοιους είχαμε από το χωριό που ήταν και από τις δύο τις μεριές; Τώρα νομίζω δεν έμεινε κανείς όλοι πέθαναν.

Έναν αδερφό του άντρα μου τον σκότωσαν οι αντάρτες. Σταύρο τον λέγανε. Πήρε μία κοπέλα από την Μαρίνα από τους Ανδρέου. Η θεία του άκουσε να λέει μια γυναίκα, την ημέρα του γάμου του, άντε να δούμε ως πότε θα ζήσεις. Λέει τώρα αυτός, όταν ήρθαν οι αντάρτες στο χωριό, που να κρυφτώ, όλοι πάνε στο φυλάκιο να κρυφτούν. Οι δικοί μας είχαν κάνει μέσα στο καφενείο που είχαν μια κρυψώνα αλλά άμα ψάχνανε θα τον βρίσκανε και που να πάει αυτός, θα πάει στο σπίτι του Νικόλα. Έρχονται οι αντάρτες τον παίρνουν. Κάπου εκεί στη Μελίτη πηγαίνοντας στο βουνό βράδιασε και σταμάτησαν να ξεκουραστούν. Τον βρίσκει ένας αντάρτης από τη Μαρίνα και αποφάσισε να τον βοηθήσει γιατί τον ήξερε που είχε γυναίκα από εκεί. Είχανε βάλει που λες οι αντάρτες νάρκες στα χωράφια για να σκοτωθεί ο στρατός. Του λέει αυτός κρέμασε το παλτό σου στο δέντρο να φαίνεται σαν άνθρωπος και θα σε κρύψω εγώ και θα φύγεις από την ακροποταμιά. Αλλά δεν θα πεις ότι σε βοήθησα εγώ. Πάει που λες στη Μελίτη και βρίσκει μία γριά, της ζητάει να τον πάει στην αστυνομία και η γριά τον πήγε. Λέει στην αστυνομία έτσι κι έτσι αυτοί πήγανε βγάλανε τις νάρκες και είπαν ότι δεν θα συλληφθεί αυτός ο άνθρωπος γιατί βοήθησε τον Ελληνικό στρατό. Μετά από δύο μέρες ήρθε αλλά φοβόταν και του λέει η μάνα του τώρα, δεν θα κρυφτείς τώρα στο σπίτι φύγε να κρυφτείς στη διμοιρία. Εκεί που πάνε όλοι. Εκεί στην διμοιρία όταν έφτασε χτύπησε ο συναγερμός ότι ήρθαν οι αντάρτες, όλοι οι φαντάρτοι στο πόδι το χωριό η Άνω και η Κάτω Καλλινίκη μέσα κρυμμένοι. Πλήρωσαν τον δεκανέα που ήταν από ένα νησί 20 χρυσές λίρες για να τον σκοτώσει αυτόν την ώρα που έμπαινε. Έριξε μία που λες δεν τον πέτυχε, έριξε δεύτερη τον πέτυχε, τον πήγαν σε ένα κοντινό σπίτι και από κει με το κάρο και την μάνα του και την γυναίκα του αλλά μέχρι να πάνε στο νοσοκομείο πέθανε. Αυτόν τον πλήρωσε αυτός που δούλευε και με τους αντάρτες και με τον στρατό γιατί ο δικός μας τον είχε δει ποιος είναι. Το μήνυμα το βάζανε στον κουβά στο πηγάδι και πήγε δήθεν ο άλλος να πάρει νερό και έτσι το πήρε το μήνυμα. Έτσι όταν ήρθα εγώ νύφη όλους με μαύρα τους βρήκα. Στο τέλος του δώσανε δίπλωμα ευγνωμοσύνης στον Σταύρο επειδή πήγε υπέρ πίστεως και πατρίδος που λένε και η γιαγιά έπαιρνε σύνταξη.

45. Τι ακολούθησε μετά τον εμφύλιο;

Τότε ελευθερωθήκαμε. Το 49

46. Πως ήταν τα πράγματα στο χωριό μετά από αυτή τη διαμάχη;

Τους είχε μείνει το ύπουλο αλλά σιγά σιγά έφυγε. Όλοι αυτοί έχουν πεθάνει τώρα

47. Τι ενέργειες κάνατε για να μπορέσετε να επαναφέρετε τη ζωή σας στα φυσιολογικά της πλαίσια;

48. Μετά τον πόλεμο ο τρόπος ζωής σας ήταν ίδιος με πριν;

49. Αργότερα ήρθε η Χούντα, το περιμένατε, υπήρχαν στοιχεία που έδειχναν πως κάτι τέτοιο πρόκειται να γίνει;

Εγώ ήμουν στη Φλώρινα και ετοιμάζα να γιορτάζουμε τα Λάζαρα που ήταν η γιορτή του άντρα μου. Πήγαινα στα μαγαζιά και κάτι λέγανε σου ξου μου ξου και εγώ δεν καταλάβαινα. Αγόρασα ένα τζάμι για την πόρτα και πήγα να το αφήσω σε έναν κύριο φίλο του άνδρα μου που είχε μαγαζί. Σε όποιο μαγαζί κι αν έμπαινα είχανε ράδιο και το βάζανε ίσα να ακούνε αυτοί να μην ακούνε οι άλλοι. Μου λέει αυτός άσε

το τζάμι εδώ και βρες μέσον να φύγεις να μην σε πιάσει η νύχτα εδώ γιατί θα μαζευτούν όπως μαζευόντουσαν παλιά στο τσιφλίκι. Παλιά στο τσιφλίκι είχε σαν τελωνείο σου ψάχνανε ταυτότητα και τέτοια χαρτιά. Αυτό το κάνανε όταν ήταν οι Γερμανοί. Και που λες μου λέει αυτός φύγε γρήγορα γιατί σε 20 λεπτά κάτι θα γίνει, μόλις ήρθα εγώ εδώ και χτυπούσαν οι καμπάνες στην Φλώρινα. Εγώ δεν βρήκα μέσον αλλά με κάτι άλλους από δω από το χωριό, το τζάμι στη πλάτη και με τα πόδια ήρθαμε. Ήξεραν στη Φλώρινα τι θα γίνει, εμείς εδώ στο χωριό δεν ξέραμε τι θα γίνει.

50. Πώς ήταν η ζωή σας εκείνη τη περίοδο, τι άλλαξε από την κανονική ροή;

Καλά ήμασταν εντάξει αλλά τελικά ούτε Λάζαρα περιμέναμε ούτε τίποτα απαγορεύθηκαν αυτά. Εγώ να σου πω την αλήθεια δεν έβαλα και πολύ σημασία, οι άνδρες στα καφενεία τα ξέρανε αυτά τα πράγματα, εμείς εκεί στη δουλειά τότε δεν γυρνούσαμε εμείς στα σπίτια να συζητάμε. Λίγο καιρό νομίζω και τα μαγαζιά δεν δουλέψανε. Και θυμάμαι ότι τον Ιούλιο δεν γιορτάσαμε πανηγύρι είχαμε στο χωριό φτιαγμένα σαν πουλιά τσιμεντένια, σαν πελαργοί ήταν κάτι να δεις, φοίνικες μου φαίνεται τους λέγανε, τα σπάσανε, εκεί ήταν όπου είχαμε το σιντριβάνι και δεν αφήσανε τίποτα, όλα τα σπάσανε.

51. Υπήρξαν άτομα από το χωριό τα οποία χάθηκαν ή εξορίστηκαν κατά τη περίοδο αυτή;

Από την αριστερή μεριά πολλοί σκοτώθηκαν αλλά όχι από το χωριό μας. Πολλοί άντρες από το χωριό μας πήγαν στη Μακρόνησο εξορία αλλά δεν ήταν τώρα στην Χούντα ήταν πιο πριν εγώ ήμουν κοριτσάκι 10 χρονών. Όλο το χωριό σχεδόν το πήρανε στη Μακρόνησο το καλοκαίρι και ήρθαν το νέο έτος. Παλιά πήγαν πολλά άτομα, τον θείο μου τον Νικόλα τον πήρανε τον αδερφό του μπαμπά μου, τον αδερφό της μαμάς μου και έναν από του Μπαγάσηδες και τον Νάιδο τον Μαυρόπουλο.

52. Υπήρχε κάποιο έθιμο ή συνήθεια η οποία έχει χαθεί τώρα και θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας;

Όλα τα σπίτια παλιά είχαν τσαρδάκι το λέγαμε, σαν υπόστεγο κάτω και από πάνω το μπαλκόνι που καθόντουσαν και έπλεκαν οι γυναίκες. Τα σπίτια είχανε όλα μικρά παράθυρα να μην φαίνεται. Βάζανε στα παράθυρα τσουβάλια με άχυρο και μοκέτες να μην φαίνεται ότι φέγγει η δικιά σου η λάμπα αλλά και τι κάνεις να μην φαίνεται. Και οι αυλές ήταν με μεγάλους φράχτες, μεγάλη ξύλινη πόρτα με σκεπούλα, να μην μπορούνε να σε δούνε τι κάνεις μέσα στην αυλή σου και να μην μπορείς να μπεις μέσα.

Έλεγε ο μπαμπάς μου τρία χρόνια δεν έβρεξε εδώ και κάνανε μία προσευχή στον Προφήτη Ηλία και μετά έβρεξε για αυτό τον αγαπάμε τόσο πολύ. Κι εμείς αργότερα κάναμε σαν «Ντουντούλε» που το λέγανε. Γυρνούσαμε στα σπίτια να μαζέψουμε σιτάρι και ντύσαμε ένα κορίτσι ορφανό με φύλλα από μποζέι και βατράχια. Κάθε σπίτι που περνούσαμε μας έδινε σιτάρι και την έβρεχε με νερό για να βρέξει. Πήγαμε στον Προφήτη Ηλία μετά και κάναμε σαν λιτανεία και μέχρι να έρθουμε σε αυτή την εκκλησία την παλιά όμως άρχισε να βρέχει. Τότε είχαμε τον Παπά Γιάννη από τις Κλεινές που ερχόταν με ένα μουλάρι.

Η παλιά η εκκλησία ήταν πολύ ωραία καλύτερα θα ήταν άμα δεν την ρίχνανε και την διορθώνανε. Ο Παύλος ο Τσομπανόπουλος ήταν τότε πρόεδρος.

Ξέρεις τι λέγανε για τον παπά Μάρκο; Είχε ένα δέντρο πολύ μεγάλο εκεί μπροστά στον Στέργιο τον Τράικο και θέλανε να το κόψουνε. Του έλεγε τότε ο νάνος ο Γιώργος μην το κόβετε αυτό το δέντρο γιατί αυτό το δέντρο θα πάρει άνθρωπο της Εκκλησίας ήταν ένα πολύ μεγάλο και πολύ παλιό δρύινο. Κάνανε πολλά ξύλα από εκείνο και φτιάξανε ένα δωμάτιο με τζάκι για βοηθητικό. Όταν είχε κηδεία οι νεκροθάφτες θα ανάβανε το τζάκι να ζεσταθούν, η λεχώνα όταν πήγαινε να σαραντίσει θα πήγαινε εκεί στο τζάκι να μη παγώσει το μωρό γιατί παλιά έπεφτε πολύ χιόνι.

Στην εκκλησία οι γυναίκες μπαίνουν από τη μεριά που είναι το Κ.Ε.Π. ενώ οι άντρες από την άλλη μεριά. Την χάλασαν περίπου το 53. Έμπαινες, δεν ήταν μεγάλη. Ενδιάμεσα από τους άντρες οι γυναίκες είχε ξύλινο φράχτη να μη βλέπονται. Με το που έμπαινες είχε ένα υπόστεγο όχι πολύ μεγάλο και εκεί είχε με πέτρες ή με πλήθια για να κάθονται εκεί για παράδειγμα στη κηδεία. Είχε δύο σκαλάκια να κατέβεις για να μπεις στο υπόστεγο και άλλα δύο για να μπεις στην εκκλησία. Δεν ήταν πολύ μεγάλη αλλά μας χωρούσε γιατί ένας πήγαινε και άλλοι 10 καθόντουσαν σπίτι. Αλλά τι να πουν οι γέροι για την Εκκλησία εκείνοι μόνο δουλειά ήτανε.

Τη Κυριακή της Συγχωρήσεως πηγαίναμε από σπίτι σε σπίτι να πιάσουν χέρι και να ζητήσουν συγχώρεση. Εγώ όταν ήμουν νύφη γυρνούσα έτσι πιάναμε χέρι, και μας δίνανε οι πιο γέροι από ένα λεφτό.

Στα Λάζαρα τα κορίτσια που είναι για παντρεία πηγαίναμε από σπίτι σε σπίτι χόρευαν με τραγούδια στα ντόπια.

Τη Κυριακή μετά του Θεοδώρου πηγαίναμε οι νέες νύφες για μία εβδομάδα στο πατρικό τους σπίτι και εκείνοι μετά έπρεπε να τους πάρουν ένα δώρο. Έτσι και τα ελεύθερα κορίτσια πήγαιναν σε σπίτια συγγενικά και καθόντουσαν για μία εβδομάδα μέχρι της Σταυροπροσκυνήσεως και πηγαίναμε να τσαπίζουμε σκόρδο και κρεμμύδι που ήταν η εποχή του τότε.

Στους γάμους

Τη Πέμπτη ξεκινάμε το προζύμι για να ζυμώσουμε το ψωμί με το οποίο θα καλέσουμε στο χωριό. Τη Παρασκευή θα βράσουμε φασολάδα και θα κεράσουμε τον κόσμο. Τη Κυριακή μετά την στέψη, θα την πάρει αγκαζέ η παρά κουμπάρα και θα πάνε να γεμίσουν νερό από τρεις βρύσες. Θα το πάρει το νερό και θα το φέρει στο σπίτι, όλο το σόι την ακολουθεί σε αυτή την διαδικασία. Οι γριές βγαίνουν στη πόρτα την περίμεναν να το φιλήσει και τις δίνανε και λίγα λεφτά.

Κηδείες

Μόλις πεθάνει ο νεκρός τον ντύνουμε, καθόμαστε όλη νύχτα στο σπίτι, την άλλη μέρα μετά την ταφή έπρεπε να πάει το σόι στο σπίτι για φαγητό. Μετά από τρεις εβδομάδες το ίδιο. Στις 6 εβδομάδες πάλι έτσι. Βάζανε μία γυναίκα να δουλεύει να δέχεται τον κόσμο να ετοιμάζει κεράσματα και ότι άλλο χρειάζεται, μεσάτσκα την λέγανε. Τον πεθαμένο τον μοιρολογούσαν αλλά πιο πολύ αυτό το πράγμα στους νέους. Όποιος είχε κάποιον πεθαμένο, μπορούσε να μοιρολογάει του έστελνε δηλαδή χαιρετίσματα στον δικό τους πεθαμένο αλλά και για τη ζωή του τωρινού πεθαμένου. Ήταν μερικές που είχαν πεθαμένα παιδιά όπως η Αγγελίνα Σκοτάνη ή ήταν νέες χήρες όπως η Γκίνα του Δημητρίου που κλαίγανε σε όλους τους πεθαμένους. Αλλά μετά ο παπά Ηλίας ο Σίκος άρχισε να τις μαλώνει για να μην στεναχωριούνται πιο πολύ. Αλλά και στα μνήματα πάλι κλαίγανε, δεν κλαίγανε μόνο στις κηδείες. Άμα πεθάνει κάποιος δικός του και θέλει να μοιρολογήσει και δεν έχει άλλον πεθαμένο, λέει για τη ζωή του που πέθανε τώρα. Για παράδειγμα όταν πέθανε η Γιάννα η Μπαλάκα, η δικιά σας η Μπότσα η Τσομπανοπούλου επειδή ήταν ορφανές αυτές οι αδερφές και τις είχε μεγαλώσει αυτή, έτσι μοιρολογούσε και έλεγε για το πως τις μεγάλωσε, που ήταν πολύ καλή και τέτοια πράγματα.

Βαφτίσια

Στα βαφτίσια παλιά δεν είχε πολλούς καλεσμένους όπως τώρα. 10 άτομα θα ήτανε και θα κάνανε ένα φαί στο σπίτι και τέλος. Η μάνα δεν πήγαινε στην εκκλησία ετοιμάζε στο σπίτι και περίμενε να 'ρθει στο σπίτι ο κουμπάρος να πει το όνομα, αλλά ούτε και ο πατέρας πήγαινε. Πήγαινε που λες η γιαγιά ο παππούς οι κουμπάροι και μετά πηγαίναμε στο σπίτι και ο κουμπάρος ή η κουμπάρα έπρεπε να πει λίγο κρασί και να πει να μας ζήσει και το όνομα του παιδιού. Ο πεθερός θα πήγαινε να καλέσει τον κουμπάρο και θα συνεννοούνταν ο πεθερός με τον κουμπάρο για το όνομα.

53. Μήπως έχετε κάποια παλιά φωτογραφία ή έγγραφο που θα θέλατε να μοιραστείτε;

Συνέντευξη 8:

1. Πως λέγεστε;
N.O. (γυναίκα)
2. Ποιο είναι το πατρικό σας επίθετο; (για τις γυναίκες που χρησιμοποιούν το επώνυμο του συζύγου τους)
3. Από που κατάγεστε;
4. Πως ονομάζονταν οι γονείς σας;
5. Ποιο είναι η ημερομηνία γέννησης σας;
1940
6. Έχετε τελειώσει το σχολείο;
Ναι τελείωσα το δημοτικό είχαμε δουλειές δεν πήγα παρά πέρα, εντάξει κάτι λίγα τα ξέρω
7. Αν ναι, ποιου α- αν όχι, μέχρι ποια τάξη φτάσατε;
8. Τι επάγγελμα κάνετε;
Οικοκυρά και αγρότισσα
9. Έχω ακούσει ότι οι κάτοικοι του χωριού δεν βρίσκονταν από πάντα εδώ, ξέρετε αν ισχύει κάτι τέτοιο;
Η γιαγιά μου έλεγε ότι δεν καθόντουσαν σε ένα μέρος πηγαίνανε σε άλλα. Εδώ δεν είχανε χωράφια οι δικοί μας ήταν οι Τούρκοι. Οι δικοί μας ήταν ξένοι. Δεν ξέρω πως, μετά, μείνανε εδώ.
10. Αν ναι, από που κατάγεται η δική σας οικογένεια;
11. Πότε ήρθαν εδώ;
12. Γνωρίζετε μήπως από που κατάγονται κι άλλες οικογένειες του χωριού;
Πρέπει να υπήρχαν κάποιες οικογένειες πριν εδώ. Μετά ήρθαν οι δικοί μας όπως ήρθαν οι πρόσφυγες μετά.
13. Γνωρίζετε αν ο τόπος κατοικούνταν πριν;
14. Αν ναι από ποιους;
15. Γιατί έφυγαν από τον προηγούμενο τόπο που ζούσαν;
Φτώχεια μεγάλη είχαν δεν είχαν ούτε ψωμί. Και δεν καθόντουσαν σε ένα μέρος.
16. Γνωρίζετε αν πριν έρθουν εδώ οι πρόγονοι μας κατευθύνθηκαν κάπου αλλού;
17. Αν ναι, γιατί;
18. Τι τους έκανε να έρθουν μετά εδώ;
19. Γιατί έμειναν εδώ και δεν έφυγαν να πάνε κάπου αλλού;
20. Ξέρετε περίπου ποια περίοδο έγινε η μετακίνηση;
21. Με τι ασχολούνταν εκείνη τη περίοδο οι κάτοικοι;
22. Όταν ήρθαν, πως απέκτησαν χωράφια και οικόπεδα για να χτίσουν;
23. Πιστεύετε ότι κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών οι κάτοικοι του χωριού ήταν με την Ελληνική πλευρά;
24. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν για αυτό το σκοπό;
25. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;
26. Τα 2 χωριά ήταν ποτέ ενωμένα;
Παλιά ήταν ένα. Η οικογένεια μας ήταν από την κάτω Καλλινίκη και όλα μας τα χωράφια είναι εκεί, δεν ξέρω πως ήρθαν στην Άνω
27. Αν ναι, γιατί χωρίστηκαν, πότε έγινε αυτό;
Δεν ξέρω. Μήπως όταν ήρθανε οι πόντιοι
28. Πως ήταν οι σχέσεις με τους κατοίκους των άλλων χωριών πριν και μετά τον χωρισμό;

29. Πότε ήρθαν πρόσφυγες εδώ;
30. Ποια ήταν η σχέση σας μαζί τους;
Είχανε πρόβλημα με τους Πόντιους, ξέρεις δεν μιλούσαν και την ίδια γλώσσα, μετά σιγά σιγά πέθαναν οι γέροι και συμφιλιώθηκαν.
31. Γιατί εγκαταστάθηκαν μόνο στην Κάτω Καλλινίκη και όχι στην Άνω;
Αυτοί νομίζω ψάχνανε τα καλύτερα μέρη για να πάνε
32. Πως τους αντιμετώπιζαν οι υπόλοιποι ντόπιοι πληθυσμοί.
Στην αρχή δεν είχαν καλές σχέσεις
33. Πως έγινε η απαλλοτρίωση των γαιών στο χωριό;
Τα χωράφια τους τα έδωσε το κράτος, τώρα δεν ξέρω πως αλλά τους τα δώσανε.
34. Τους βοήθησαν οι ντόπιοι να εγκατασταθούν και να προσαρμοστούν στον τόπο;
35. Κατά τον Β π.π. υπήρχαν άτομα από το χωριό τα οποία πολέμησαν;
36. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;
37. Πώς αντιμετώπισαν οι κάτοικοι του χωριού τον πόλεμο, και πως αργότερα την Κατοχή;
Η μαμά μου έλεγε είχαμε σκάψει στο χώμα και τη βάζαμε τη κούνια μέσα γιατί τότε ήμουν νεογέννητο.
Η γιαγιά μου έλεγε για τους Γερμανούς ότι ήταν πολύ σωστοί άνθρωποι.
38. Πώς ζούσαν εκείνη την περίοδο;
39. Τι γνωρίζετε για τα γεγονότα με τον Χανς; Τα θύματα τιμήθηκαν;
40. Μετά την απελευθέρωση ξεκίνησε ο εμφύλιος, οι κάτοικοι του χωριού έλαβαν μέρος;
41. Από ποια πλευρά ήταν οι περισσότεροι;
42. Υπήρχε φανατισμός εκείνη τη περίοδο στο χωριό;
43. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν και χάθηκαν;
Ύστερα ήρθε το αντάρτικο το έζησα εγώ. Και από το χωριό είχε με τους αντάρτες.
44. Υπήρχε άμαχος πληθυσμός που χάθηκε;
τότε πολλά κορίτσια σκοτώθηκαν. Εδώ του Θόδωρου του Κούμτσак δύο αδερφές. Εκεί απέναντι από την εκκλησία ήταν μία γριά με ένα κορίτσι. Τη Στεφάνα τη Μαυροπούλου. Του Πανόπουλου αδερφή. Ήταν δεκαριά κορίτσια. Ήταν κάποιος από το χωριό που τους έλεγε ποιον να πάρουν. Αυτή η γριά απέναντι από το σχολείο μας έλεγε μετά κλαίγοντας ότι το έντυνε το κορίτσι με κιουρδία δηλαδή με τα ρούχα που φορούσαν οι γριές. Μπήκανε στο σπίτι και βγήκανε και του είπαν στους άλλους ότι δεν έχει κορίτσι είναι δύο γριές. Και κάποιος από έξω τους είπε όχι το ένα είναι κορίτσι και το άκουσε αυτή. Μόνο δύο γλίτωσαν από αυτές η Στεφάνα και άλλη μία. Υπήρχαν όμως τέτοια άτομα.
Πρώτα κρυβόντουσαν στα σπίτια . Εδώ είχαμε σαν ένα βουνό με κλαδιά και είχανε σκάψει από κάτω. Εγώ βέβαια δεν ήμουν παντρεμένη αλλά που μου λέγανε μετά. Σκάβανε από κάτω μπαίνανε μέσα και τους ακούγανε που περνούσαν. Μετά άρχισαν να κρύβονται στον λόχο. Ο άντρας μου είχε κοντά στο ποτάμι ένα τριφύλλι και το θέριζε ως που να βασιλεύει ο ήλιος. Μόλις βγήκε από εκεί του βγαίνει ένας και του ζητάει τσιγάρο. Του δίνει όλο το πακέτο και φεύγει αυτός τώρα αλλά φοβόταν μη του βγάλει το όπλο να τον σκοτώσει, ούτε να φύγει ούτε να γυρίσει να κοιτάξει. Την άλλη μέρα εμείς εκεί κοντά είχαμε και καλαμπόκι και πήγαμε να σπάμε καλαμπόκια με μία άλλη και βλέπει πανιά με αίματα και μου φωνάζει λελε έλα να φύγουμε πανιά με αίματα να μην είναι μέσα. Ξέρεις τους αφήνανε τους τραυματισμένους και γυρνούσαν να τους πάρουν μετά.
Κάθε βράδυ που λες πηγαίναμε στο λόχο. Αλλά δεν ξέρω αν έχεις ακούσει την ιστορία για του Λάζου του Σκοτάνη τον αδερφό. Ένα παλικάρι κρυβόταν εκεί στο λόχο και κάποιος που ήταν λίγο έτσι και με τους άλλους τον σκότωσε εκεί μέσα. Ήταν αναμεταξύ τους ένα πράμα. Πάλι εδώ οι δικοί μας τον σκότωσαν όχι οι αντάρτες, άμα σε βάζανε στο μάτι...

45. Τι ακολούθησε μετά τον εμφύλιο;

Μετά τον ανταρτοπόλεμο ηρέμησαν τα πράγματα. Σκοτώθηκαν ο ένας με τον άλλον και σταμάτησαν. Αρχισε να μεγαλώνει και η γενιά η άλλη δεν έκανε τέτοια πράγματα. Πάλι φτώχεια είχαμε αλλά εντάξει δεν είχε αναμεταξύ έχθρες.

46. Πως ήταν τα πράγματα στο χωριό μετά από αυτή τη διαμάχη;

47. Τι ενέργειες κάνατε για να μπορέσετε να επαναφέρετε τη ζωή σας στα φυσιολογικά της πλαίσια;

48. Μετά τον πόλεμο ο τρόπος ζωής σας ήταν ίδιος με πριν;

49. Αργότερα ήρθε η Χούντα, το περιμένατε, υπήρχαν στοιχεία που έδειχναν πως κάτι τέτοιο πρόκειται να γίνει;

Δεν ήξερα κάτι εγώ έτσι είπαν Χούντα ήρθε.

50. Πώς ήταν η ζωή σας εκείνη τη περίοδο, τι άλλαξε από την κανονική ροή;

Ο κόσμος έλεγε γιατί δεν ήταν καλά ήταν χειρότερα.

51. Υπήρξαν άτομα από το χωριό τα οποία χάθηκαν ή εξορίστηκαν κατά τη περίοδο αυτή;

Λέγανε κάτι για εξορία αλλά τώρα τι και πως.

52. Υπήρχε κάποιο έθιμο ή συνήθεια η οποία έχει χαθεί τώρα και θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας; Ε τα εθίματα ήταν πολύ ωραία.

Του Λαζάρου. Να δεις τι ωραία χρόνια. Τη Παρασκευή μαζευόμασταν τα κορίτσια και μαζεύαμε από όλα τα σπίτια λίγο αλεύρι λίγο φασόλι λίγο κρεμμύδι ότι είχε ο καθένας κόκκινη πιπεριά ξερή και θα το πηγαίναμε στην πιο φτωχή οικογένεια να ψήσει το Σάββατο ψωμί και τη Κυριακή να βράσει φασόλι. Το Σάββατο θα γυρνούσαμε όλα τα κορίτσια με την ομπρέλα μας και θα λέγαμε σε κάθε αυλή τραγούδια. Αν είναι αγόρι θα λέγαμε στην αυλή σας έχει νέον κάνε γάμο και βρες του γυναίκα και κάτι άλλα. Αν ήταν κορίτσι αλλιώς και μας δίνανε από ένα λεφτό και κάνα αυγό άμα είχανε. Και είχαμε όλοι κουτάλι και στο τέλος θα πηγαίναμε εκεί και θα τρώγαμε φασόλι. Εκεί θα μοιράζαμε και ότι μας δίνανε το μοιράζαμε. Από Παρασκευή οι νοικοκυρές ετοιμάζανε τις αυλές, βρέχανε να φύγει η σκόνη, σκουπίζανε και εμείς λέγαμε αα τι ωραία αυτή η αυλή ή η άλλη. Εντάξει ακόμα και τώρα ήρθαν τα Λάζαρα αλλά εμείς κάναμε πιο ωραία.

Τα Μπαμπάρια πάλι γυρνούσαμε όλο το χωριό. Μαυρίζοντουσαν και ντυνόντουσαν Γέρος Μπάμπαρ μικρός Μπάμπαρ και η νύφη και εκείνος που θα την βλέπει. Κρατούσαν μαστούνια και δεν αφήνανε να την πειράζουν την νύφη. Βγήκανε που λες μια φορά καθόμουν εγώ στη πόρτα και με τ που βγήκε εκείνος με τα κουδούνια και μαυρισμένος τρομάζω τρέχω και έπεσα, ακόμα το έχω το σημάδι, τέλος πάντων. Γυρνούσαν και από κάθε σπίτι κάτι θα έδιναν. Άμα τους έδινε κάποιος πιο πολύ ή καλύτερο πράγμα θα κάνανε ότι τον σφάζουν τον Μπάμπαρ και θα λέγανε από δω ως εκεί έχει μπουτί κάμνανε ότι το κόβουν και λέγανε το μπουτί σε αυτόν που έδωσε πιο πολύ άλλο πιο μικρό πράγμα σε κάποιον που έδωσε λιγότερο. Σε αυτούς που δεν δίνανε τίποτα δεν τον ξαπλώνανε τον Μπάμπαρ. Χαρούμενα πράγματα. Για κάποια γυναίκα που έκανε υφαντά θα πηγαίνανε και θα λέγανε αυτό για την τάδε για να υφαίνει ωραία κτλ.

Στις γειτονιές κάνανε νυχτέρια. Θα μαζευόμασταν το βράδυ μια στο ένα σπίτι μία στο άλλο και ότι είχαμε θα βάζαμε να φάμε. Είχαμε κάτι μικρές σομπίτσες και μπορεί εμείς να είχαμε πατάτες. Θα τις κόβαμε φέτες θα τις βάζαμε πάνω στη σόμπα να ψηθούν να φάμε. Οι άλλοι μπορεί το άλλο βράδυ κάτι ψαράκια μικρά ή κάτι άλλο. Οι άντρες θα παίζουν ντάμα εμείς κάτι άλλο. Θα λέμε ποιο παιδί ταιριάζει με ποιο είχε ομιλίες συζητήσεις. Τώρα τι έχει τίποτα.

Τη Παρασκευή από το σόι της νύφης θα μασκαρευόντουσαν και θα πηγαίνανε στο γαμπρό να τον κοροϊδέψουν.

Παλιά εδώ δεν πηγαίναμε σε κηδείες. Μόνο οι γριές πηγαίνανε στο σπίτι από βραδύς στην εκκλησία και τέλος. Δίνανε και από ένα κομματάκι ψωμί άσπρο και αυτό ήταν. Όταν πέθανε εδώ η γειτόνισσα πολύ

νέα 28 30 ετών. Την φέρανε από την Θεσσαλονίκη. Με φωνάζουν εμένα μεσάτσκα. Ξημερώσαμε που λες και έρχεται η κουινιάδα μου από την Κάτω Καλλινίκη με κάτι άλλες γυναίκες από την Κάτω Καλλινίκη. Αυτοί εκεί είχανε τους Πόντιους και ήταν κάπως πιο εξελιγμένοι. Και μου λένε εκείνες οι γυναίκες αρε τι κάνετε εσείς εδώ κανένas στις κηδείες, αυτοί πηγαίνανε όλοι όχι σαν και εμάς. Από τότε μου έχει μείνει σε κάθε κηδεία γέρος νέος και θα πάω. Και άμα ήταν φτωχός ο άλλος ούτε πήγαινε και κανένas. Έτσι μία μέρα γυρνούσα με τον άνδρα μου από τη Φλώρινα και ακριβώς την ώρα που θα τον σηκώνανε έναν από εδώ κοντά και του λέω πω πω τον σηκώνουνε άιντε πάμε και μου λέει αυτός ε πως θα πάμε και λέω όχι θα πάμε κρίμα είναι και πράγματι δεν είχε κόσμο γιατί ήταν φτωχός. Έτσι μου έχει μείνει από τότε να πηγαίνω σε όλες τις κηδείες. Τώρα βλέπεις πεθαίνει ο άλλος τον παίρνουνε και εντάξει έλα αύριο στη κηδεία. Πόσο μεγάλη αλλαγή παλιά όλο το βράδυ τον ξενυχτούσαμε τον άλλον ερχόταν ο παπάς στο σπίτι να τον πάρει τον νεκρό. Ξέρεις τι λένε, για να βαπτιστείς θα πας μόνος για να παντρευτείς θα πας μόνος, μόνο στη κηδεία θα 'ρθει να σε πάρει ο παπάς από το σπίτι, μεγάλη τιμή είναι αυτό το πράγμα. Αλλά τώρα το σταματάμε.

Λέγανε πολλά μοιρολόγια. Ο άντρας μου ήταν νέος όταν πέθανε. Και ζήτησα εγώ από μία από εδώ να μοιρολογήσει, δεν ξέρεις τι ωραία μοιρολογούσε εκείνη η γυναίκα η γιαγιά Γκίνα. Την είχα ακούσει εγώ και σε άλλους πως μοιρολογούσε και της το ζήτησα εγώ. Να δεις τι ωραία πράγματα έλεγε για πως ξεκίνησε από φτωχός και πως έφτιαξε και για τα παιδιά να μη στεναχωριέται που θα τα αφήσει. Αλλά ο παπάς τις μάλωνε που μοιρολογούσαν και ύστερα βλέπαμε να μην έρθει ο παπάς και μοιρολογούσαν. Μετά έπρεπε τρία χρόνια στην εκκλησία να μη πας και να μην κοινωνήσεις. Ο άντρας μου πέθανε Σάββατο του Λαζάρου και εγώ δεν την άφησα την οικογένεια να μην πάει εκκλησία. Μου λέγανε κάποιιοι να τώρα πέθανε ο άντρας της και αυτή πάει εκκλησία. Αλλά ο παπάς είπε εκεί σας περιμένει να προσευχηθείτε ο νεκρός στην εκκλησία και έτσι κάναμε.

Στα χωράφια πηγαίναμε όλο με τραγούδια να μα ψήνει ο ήλιος και ανάγκη δεν είχαμε, τρώγαμε ξερό ψωμί με ξύδι και αλατάκι. Το μεσημέρι βάζαμε το άχυρο λίγο για σκιά στο κεφάλι και εκεί κοιμόμασταν. Και είχαμε αγάπη ο ένας για τον άλλον, άμα εμείς τελειώναμε και εσείς είχατε ακόμα θα ερχόμασταν μετά σε εσάς. Πάλι το ίδιο με τα καλαμπόκια να τα ξεφλουδίζουμε όλοι μαζί όλο το χωριό να τραγουδάμε να ξεφλουδίζει ο καθένας τα δικά του μέχρι το βράδυ και μετά εκεί κοιμόμασταν. Άμα τελείωνε το θέρος και έβαζες το σιτάρι στο αμπάρι μία κοπέλα δεν έπρεπε να μιλήσει από το χωράφι ως το σπίτι και έπρεπε να κουβαλάει όλα τα δρεπάνια μέχρι το σπίτι.

Παλιά δεν είχε γιατρούς. Εγώ βέβαια τώρα αυτά που θα σου πω δεν τα πιστεύω, αλλά τότε... Μέναμε σε ένα παλιό σπιτάκι. Απέναντι έμενε ένας παππούς Μήτσιας της μάνας μου ο μπαμπάς. Ο γιος μου είχε πυρετό βράδυ και του χτυπούσα εγώ το βράδυ παππού άνοιξε το παιδί έχει πυρετό. Το πήγαινε στο τζάκι εκεί που ,μαγειρεύανε του έβαζε στάχτη και κάτι λόγια έλεγε και την άλλη μέρα το παιδί ήταν μια χαρά. Της πεθεράς μου η πεθερά, στο τζάκι, έφτιαχνε κάτι σπυράκια που φαγουρίζανε πολύ. Γυρνούσα από το χωράφι και μία πόντια από την Κάτω Καλλινίκη, μου λέει, πήγα σε γιατρούς από δω και από κει και μου είπαν μόνο πρακτικά θα φύγουν. Ήρθα εδώ και κατευθείαν μου φύγανε και μετά της έφερνε στη γριά δώρα. Κάτι άλλα πράγματα για τα παιδάκια όταν πονούσανε, πετούσαν στο δρόμο τη τριχιά που τα δένανε τα ζώα να περάσουν από πάνω τα γουρούνια όταν γυρνούσαν από τη βοσκή.

Λέγαμε πολλά τραγούδια πιο πολύ στα ντόπικα.

53. Μήπως έχετε κάποια παλιά φωτογραφία ή έγγραφο που θα θέλατε να μοιραστείτε;

- **Κάτω Καλλινίκη**

Συνέντευξη Α

1. Πως λέγεστε;

ΣΓ (άνδρας)

2. Ποιο είναι το πατρικό σας επίθετο; (για τις γυναίκες που χρησιμοποιούν το επώνυμο του συζύγου τους)

3. Από που κατάγεστε;

4. Πως ονομάζονταν οι γονείς σας;

5. Ποιο είναι η ημερομηνία γέννησης σας;

1941

6. Έχετε τελειώσει το σχολείο;

Ναι το δημοτικό του χωριού μας

7. Αν ναι, ποιου α- αν όχι, μέχρι ποια τάξη φτάσατε;

8. Τι επάγγελμα κάνετε;

Αγρότης

9. Έχω ακούσει ότι οι κάτοικοι του χωριού δεν βρίσκονταν από πάντα εδώ, ξέρετε αν ισχύει κάτι τέτοιο;

Ναι ισχύει

10. Αν ναι, από που κατάγεται η δική σας οικογένεια;

Σε αυτό το χωριό όλοι είναι από τα πάνω χωριά από το Μακροχώρι τον Κώττα το Ανταρτικό.

11. Πότε ήρθαν εδώ;

Ήταν οι Τούρκοι ακόμα εδώ.

12. Γνωρίζετε μήπως από που κατάγονται κι άλλες οικογένειες του χωριού;

Εδώ είχε μόνο ένα σπίτι μεγάλο στον Μαραγκό. Μόνο αυτό ήταν εδώ από πιο πριν και αυτοί μία κατοικούσαν εδώ μία στο Μορίχοβο σε ένα χωριό πέρα από τα σύνορα. Ανοιχτά ήταν τότε τα σύνορα. Έτσι και ο Μοριχοβίτης εδώ ήταν 3 αδέρφια και ήρθαν μαζί με τα πρόβατα εδώ.

13. Γνωρίζετε αν ο τόπος κατοικούνταν πριν;

Όχι άδειο ήταν εδώ στο χωριό μας μπορεί στην άνω Καλλινίκη να είχε.

14. Αν ναι από ποιους;

15. Γιατί έφυγαν από τον προηγούμενο τόπο που ζούσαν;

Για μια καλύτερη ζωή. Ήρθαν εδώ επειδή ήταν ο κάμπος. Εκεί ο παππούς μου είχε 30 στρέμματα στον Κώττα αλλά τα παράτησε του τα φάγανε μετά κάτι άλλοι ξένοι.

16. Γνωρίζετε αν πριν έρθουν εδώ οι πρόγονοι μας κατευθύνθηκαν κάπου αλλού;

17. Αν ναι, γιατί;

18. Τι τους έκανε να έρθουν μετά εδώ;

19. Γιατί έμειναν εδώ και δεν έφυγαν να πάνε κάπου αλλού;

Γιατί θέλανε κάμπο

20. Ξέρετε περίπου ποια περίοδο έγινε η μετακίνηση;

21. Με τι ασχολούνταν εκείνη τη περίοδο οι κάτοικοι;

Αγρότες και κτηνοτρόφοι.

22. Όταν ήρθαν, πως απέκτησαν χωράφια και οικόπεδα για να χτίσουν;

Πήγαν στην ξενιτιά, αγорάσανε από τους Τούρκους χωράφια και ήρθαν εδώ. Και οι τίτλοι ήταν Τούρκοι μετά τους μεταφράσανε. Πήγαν στην Αμερική. Ο παππούς μου είχε πάει και στην

Κωνσταντινούπολη μάστορας. Εδώ δεν κατοικούσε κανείς άδειο ήταν. Ο παππούς μου ήταν του καπετάν Κώττα θείος.

23. Πιστεύετε ότι κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών οι κάτοικοι του χωριού ήταν με την Ελληνική πλευρά;

Από την Ελληνική ήταν. Έχουμε στα νεκροταφεία ακόμα θαμμένους μαύρους. Είχανε έρθει μαύροι για να διώξουν τους Τούρκους.

24. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν για αυτό το σκοπό;

Τότε σκοτώθηκε και του παππού μου ο πατέρας. Ήταν σαν εθελοντής κάτι.

25. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

26. Τα 2 χωριά ήταν ποτέ ενωμένα;

Όχι δεν ήταν ενωμένα. Εδώ ήταν 3 4 σπίτια στην αρχή. Το σπίτι μας ήταν μικρό. Ήταν και οι Σαμπανίδηδες, οι Φιλιππίδηδες ο Παρασκευόπουλος οι Κωνσταντίνου.

27. Αν ναι, γιατί χωρίστηκαν, πότε έγινε αυτό;

28. Πως ήταν οι σχέσεις με τους κατοίκους των άλλων χωριών πριν και μετά τον χωρισμό;

29. Πότε ήρθαν πρόσφυγες εδώ;

Το 21 και το 24

30. Ποια ήταν η σχέση σας μαζί τους;

Οι σχέσεις ήτανε μέτριες και μετά δεν φτιάζανε τα πράγματα

31. Γιατί εγκαταστάθηκαν μόνο στην Κάτω Καλλινίκη και όχι στην Άνω;

Στην αρχή θα τους κάνανε σπίτια απέναντι από το σπίτι του Μπαλάκα αλλά επειδή οι γέροι ήταν αρκετοί στην Άνω Καλλινίκη τους διώζανε από κει και ήρθανε εδώ. Ήταν αρκετοί στην Άνω Καλλινίκη τότε κάθε μέρα μαλώνανε, ξύλο έπεφτε. Οι πόντιοι ήταν όλοι μπαταξήδες ειδικά αυτοί που ήρθαν εδώ σε εμάς. Δεν δουλεύανε.

32. Πως τους αντιμετώπιζαν οι υπόλοιποι ντόπιοι πληθυσμοί.

33. Πως έγινε η απαλλοτρίωση των γαιών στο χωριό;

Πήρανε κλήρο. Μερικοί αγοράζανε χωράφια παλιά, μερικοί ήταν γνωστοί με τον Τούρκο και τους έλεγε ο Τούρκος πάρε αυτό το κομμάτι να το δουλεύεις και δεν είχαν τίτλο. Έτσι τους το κατίσχυσαν και τα δώσανε στους πόντιους. Έτσι κι εκεί στο χοιροστάσιο στην Άνω Καλλινίκη είναι ποντιακά. Δώσανε και σε 3 ντόπιους κλήρο. Πληρώσανε όλοι μαζί τότε για να στείλουν κάποιον Λουκά στην Αθήνα να ζητήσει κλήρο και για τους ντόπιους γιατί σε εμάς μας πήραν πολλά χωράφια και οι Καυκάσιοι δήθεν θα μας έδιναν συμπληρωματικό κλήρο και τίποτα δεν μας δώσανε. Έκανε μια λαδιά που λες αυτός ο Λουκάς πήρε 27 στρέμματα και αυτοί οι από κάτω που μένανε από μας πήραν 26 στρέμματα και ένας Πέτρος Φλωρινόπουλος. Αυτοί οι 3 πήραν μόνο και ας πλήρωσαν όλοι.

34. Τους βοήθησαν οι ντόπιοι να εγκατασταθούν και να προσαρμοστούν στον τόπο;

35. Κατά τον Β π.π. υπήρχαν άτομα από το χωριό τα οποία πολέμησαν;

Τώρα μην το ψάχνεις στο Γερμανικό, δύσκολα τα πράγματα ήταν είχαν χωριστεί οι κάτοικοι. Μερικοί κάνανε σαμποτάζ και την πληρώνανε άλλοι. Σκοτώθηκε ένα παιδί νέο από αυτούς που μένανε εδώ από κάτω μας. Σε εκείνο το στενό στη Φλώρινα που βγαίνει από το σύνταγμα είχε φυλάκιο. Εκεί που λες σε ελέγγανε να έχεις ένα κιλό ρύζι, ένα κιλό αλεύρι, ένα κιλό λάδι γιατί δεν είχε παραπάνω είχε έλλειψη.

Με τους Γερμανούς τότε οι άντρες φύγανε στα ορεινά χωριά. Ένα τάγμα με Γερμανούς ήταν στην Ιτιά με ιπικό, τότε δεν είχε και πολλά αμάξια μόνο κάτι μοτοσυκλέτες με καλάθι δίπλα. Τότε δεν είχε και τριφύλλια πιο πολύ άχυρα και τα αφήνανε στο χωράφι οι περισσότεροι γιατί δεν είχε και αποθήκες, εμείς είχαμε μία μεγάλη αχυρώνα τέλος πάντων.

36. Υπήρχαν άτομα που χάθηκαν ή ήρωες;

37. Πώς αντιμετώπισαν οι κάτοικοι του χωριού τον πόλεμο, και πως αργότερα την Κατοχή;

38. Πώς ζούσαν εκείνη την περίοδο;

39. Τι γνωρίζετε για τα γεγονότα με τον Χανς; Τα θύματα τιμήθηκαν;

Τότε κρεμάσανε και 5 Γιώργηδες. Αυτή είναι μία άλλη ιστορία, άκου τι λέγανε οι γέροι. Ήταν ένας Τουμπαΐδης, οι πόντιοι οι ίδιοι τον αναφέρανε ότι είναι αντίθετος στους Γερμανούς. Αυτός ήταν παμπόνηρος σκέψου όλα τα παιδιά του καθηγητές τα έκανε. Αυτός ήταν όντως κατά των Γερμανών και έκανε προπαγάνδα να ξεσηκωθεί ο κόσμος. Τον πιάσανε που λες και τον πήγανε στον Ακρίτα, εκεί το είχανε το δικαστήριο οι Γερμανοί. Στην επιτροπή εκεί ήταν και ένας Ρώσος αξιωματικός, ο Τουμπαΐδης ήξερε άπταιστα Ρωσικά γιατί αυτοί από εκεί από την Ρωσία ήρθανε. Του λέει που λες σε αυτόν εγώ μαζί σας είμαι, τον αφήσανε και αυτός έβαλε ένα χαρτί με τα ονόματα αυτών σε ένα μπουκάλι από κρασί και το έδωσε στον γαμπρό του, τους το πήγε και τους πιάσανε αυτούς και τους κρεμάσανε στον Άη Γιώργη από κάτω σε ένα χωράφι. Ο πατέρας του Σελεμίδη του Γιαννίκου του Στέφανου του Ξενίδη ο παππούς, ένας Γρηγοριάδης, ένας Σαουλίδης και άλλος ένας.

40. Μετά την απελευθέρωση ξεκίνησε ο εμφύλιος, οι κάτοικοι του χωριού έλαβαν μέρος;

Στον εμφύλιο φύγανε πολλοί μέσα και στο Γερμανικό αλλά και τότε στον εμφύλιο 4 5 παιδιά φύγανε από το χωριό μας στο βουνό και σκοτωθήκανε. Μπορεί να μην θέλανε όλα να πάνε, έτσι κι έτσι ήταν τα πράγματα αλλά εδώ είχαμε καταπίεση και από τους πόντιους ήταν κι αυτό ένα πρόβλημα. Ύστερα μετάνιωσαν όλοι γιατί διαλύθηκε το χωριό αλλά ήταν αργά. Μόλις απελευθερωθήκαμε οι Πόντιοι πήραν όπλα. Όσο ήταν τον Γερμανικό ερχόταν ο Γερμανός και σου έλεγε με το όπλο δώσε ένα δεμάτι χόρτα ή καλαμπόκι και εμείς τι να κάνουμε τους δίνανε, για να ταΐσουν τα άλογα στην Ιτιά. Οι πόντιοι τα βλέπανε αυτά και αυτοί δεν είχαν να δώσουν. Μαζί με τους Γερμανούς ήταν και Βούλγαροι. Και λέγανε οι πόντιοι α τους ταΐζετε και τα άλογα στους Βούλγαρους. Εμάς όχι μόνο το φαΐ αλλά μας πήραν και μία αγελάδα και από το ζευγάρι που οργώναμε το ένα το ζώο και επειδή το σκυλί τους γάβγιζε έβγαλε αυτός το όπλο και το σκότωσε μέσα στην αυλή. Μη του δίνεις άμα δεν θέλεις και θα σου το πάρει και θα σε σκοτώσει. Μέχρι και οι Αρβανίτες που είχε δύο οικογένειες στη Μαρίνα μας φέρνανε τα δικά τους τα ζώα με το στανιό να τα βάλουν στο δικό μας το στάβλο για να μη τους τα πάρουν και τι να κάνεις, είχε και ένα κρεμασμένο όπλο στη μέση σκουριασμένο. Είχαμε και στο αμπάρι λίγο γιαρμά για να δίνουμε μόνο στα ζώα που οργώνουν αυτός έπαιρνε από κει και τα τάιζε όλα τα δικά του και μετά σου έλεγε πρόσεχε να μην τα πάρουν τα δικά μου ζώα οι Γερμανοί γιατί θα σε σκοτώσω. Ε ποια ζώα θα παίρνανε οι Γερμανοί τα δικά μας τα αδύνατα ή τα χοντρά; Ο παππούς μου τότε έλεγε στη μάνα μου, εμείς ήμασταν πολύ μικρά με τις δύο τις αδερφές μου μόνο οι δύο οι πρώτες ήταν παντρεμένες, αυτοί θα με σκοτώσουν που θα με σκοτώσουν εμένα, εσύ να πάρει τα παιδιά και να φύγεις στο βουνό και λέει η μαμά που να πάω εγώ με τρία μικρά παιδιά στο βουνό θα χαθούνε μέσα στα δέντρα και θα πεθάνουν από την πείνα. Έτσι μείναμε εδώ και μέχρι ο παππούς μου πήρε την απόφαση άμα θα μπει στον στύλο και να τον σφάζει με το τσεκούρι. Έτσι ανέβηκαν όλοι στα βουνά.

41. Από ποια πλευρά ήταν οι περισσότεροι;

42. Υπήρχε φανατισμός εκείνη τη περίοδο στο χωριό;

43. Υπήρχαν άτομα που πολέμησαν και χάθηκαν;

44. Υπήρχε άμαχος πληθυσμός που χάθηκε;

45. Τι ακολούθησε μετά τον εμφύλιο;

Μετά τον εμφύλιο όσοι ήταν ζωντανοί φύγανε πίσω στο βουνό από τα χωριά που ήτανε δεν μείνανε και πολλοί άντρες εδώ. Είχε έναν χωροφύλακα εδώ Παντελή από τη Πελοπόννησο και ο αδερφός του ήταν με τους αντάρτες πάνω. Αυτός τους έδερνε εδώ τραβούσαν ζόρι οι άνθρωποι φεύγουν στο βουνό κι εκεί να τους δέρνει εκεί στο βουνό. Και ήταν ένας Δημήτρης Σερβίνης που τους πήρε χαμπάρι από το επίθετο και τον σκοτώσανε εκείνον που ήταν εκεί στο βουνό. Έτσι γινόταν τότε ζόρι τραβούσε. Να ο γείτονας ο Σιδηρόπουλος ο Νικόλας, του δίνανε όπλο να γίνει ΤΕΑτζής. Ο άνθρωπος πήγε τη πρώτη βραδιά και

έτυχε να πέσει στην ενέδρα στους αντάρτες, τον πιάσανε τον δείρανε και του πήρανε το όπλο, την άλλη μέρα το πρωί έμαθε η αστυνομία ότι ο Σιδηρόπουλος έδωσε το όπλο στους αντάρτες να σου ξύλο και η αστυνομία και ο άνθρωπος σου λέει από πουθενά δεν μπορούμε να γλιτώσουμε και σηκώθηκαν φύγανε στον Καναδά. Έτσι ερημώσανε τα χωριά μας.

46. Πως ήταν τα πράγματα στο χωριό μετά από αυτή τη διαμάχη;

47. Τι ενέργειες κάνατε για να μπορέσετε να επαναφέρετε τη ζωή σας στα φυσιολογικά της πλαίσια;

48. Μετά τον πόλεμο ο τρόπος ζωής σας ήταν ίδιος με πριν;

49. Αργότερα ήρθε η Χούντα, το περιμένατε, υπήρχαν στοιχεία που έδειχναν πως κάτι τέτοιο πρόκειται να γίνει;

Κοίτα η αλήθεια είναι ότι δεν μας πείραξαν στη Χούντα δεν είχαμε ταραχές δεν είχε μείνει και κόσμος να κάνει όπως έκανε ο Σωτήρης ο Ταλιόπουλος στην Άνω Καλλινίκη. Κρυφάκουγε και έλεγε α ο ένας έτσι είπε α ο άλλος έτσι είπε. Άκου μια περίπτωση, ο Σταύρος ο Παρασκευόπουλος βγαίνει έξω μόλις έγινε η Χούντα και λέει αυτός ε ρε να σου γ****ω τι είναι αυτή η Χούντα και πάει ο Σωτήρης κάποιος βρίζει τον εθνικό στρατό και να σου ο Σταύρος στην αστυνομία. Αλλά εντάξει εμείς δεν είχαμε ζόρι γιατί δεν ανακατευτήκαμε καθόλου πιο κάτω ανακατεύτηκαν πολιτικά και είχαν πρόβλημα.

50. Πώς ήταν η ζωή σας εκείνη τη περίοδο, τι άλλαξε από την κανονική ροή;

51. Υπήρξαν άτομα από το χωριό τα οποία χάθηκαν ή εξορίστηκαν κατά τη περίοδο αυτή;

52. Υπήρχε κάποιο έθιμο ή συνήθεια η οποία έχει χαθεί τώρα και θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας; Μήπως έχετε κάποια παλιά φωτογραφία ή έγγραφο που θα θέλατε να μοιραστείτε;

Εκδρομή με το ίδρυμα "Βασιλέος Παύλος" όπου συμμετείχαν και νέοι από την Καλλινίκη

Βιβλιογραφία:

- Φωτογραφία εξωφύλλου: Αρχείο Π.Σ. Άνω Καλλινίκης Προφήτης Ηλίας, φωτογράφος Αμοιρίδης Σάββας
- Φωτογραφικό υλικό: Προσωπικό υλικό οικογένειας Γεωργίου Ζήση και οικογένειας Τσομπανόπουλου Έξαρχου.
- Robson C. *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*. 2^η έκδοση. Αθήνα. Gutenberg.
- Αρχείο Ι.Μ.Φ.Π.Ε.
- Αρχείο τοπικής κοινότητας Άνω Καλλινίκης
- Αρχείο επιθεωρητών εκπαίδευσης Γ.Α.Κ.
- Ηλιάδου Τάχου Σ. (2017) *Τα χρώματα της βίας στη Δυτική Μακεδονία 1941-1944 Κατοχή-αντίσταση- εθνοτικές και εμφύλιες συγκρούσεις*. Θεσσαλονίκη Επίκεντρο
- Κολτσίδας Α. *Ιστορία του Μοναστηρίου της Πελαγονίας και των περιχώρων*.
- Πελαγίδης Ε.(1994) *Η αποκατάσταση των προσφύγων στη Δ. Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη, εκδοτικός οίκος αδελφών Κυριακίδη.
- Σαφλέκου Κ. (2019), *Η ανάδειξη της τοπικής ιστορίας μέσα από στοιχεία πολιτισμού ως διδακτική πρόταση για το δημοτικό σχολείο*, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας Τμήμα Δημοτικής. Φλώρινα
- Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα

